

2014

Węgiel Brunatny

nr 4 (89)

Porozumienie Producentów
Węgla Brunatnego

Węgiel Brunatny

Biuletyn Informacyjny
Porozumienia Producentów Węgla Brunatnego

nr 4 (89) 2014 r.

Węgiel Brunatny

Biuletyn Informacyjny Porozumienia Producentów Węgla Brunatnego

Rada Redakcyjna:

Przewodniczący	Stanisław Żuk
Członkowie:	Jacek Kaczorowski
	Kazimierz Koziół
Sekretarz	Zbigniew Holinka

Redaguje Zespół:

Henryk Izydorczyk	- Redaktor Naczelny – KWB Turów
Józef Cajdler	- PAK KWB Adamów S.A.
Anna Woźna	- PGE GiEK S.A.
Anna Grabowska	- KWB Bełchatów
Ewa Galantkiewicz	- PAK KWB Konin S.A.

Adres Redakcji:

PPWB / PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A.
Oddział Kopalnia Węgla Brunatnego Turów
59-916 Bogatynia, ul. Górników Turowa 1
tel. 75 77 35 334, fax: 75 77 35 060

Foto:

PAK KWB Adamów S.A.	Wojciech Telega
KWB Bełchatów	Anna Grabowska
PAK KWB Konin S.A.	Piotr Ordan
KWB Turów	Grzegorz Bartczak

Wydawca:

Związek Pracodawców Porozumienie Producentów Węgla Brunatnego z siedzibą w Bogatyni 59-916 Bogatynia, ul. Górników Turowa 1 tel. 75 77 35 262
Opracowanie graficzne, skład i druk: aem studio – Paul Huppert 31-234 Kraków, ul. Dożynkowa 172 tel. 12 399 42 00, www.aem.pl Nakład: 1.200 egz. ISSN-1232-8782

Spis treści

Barbórka w Bełchatowie: Niech żyje nam górniczy stan!.....	4
Górnické święto w Turowie	6
Malowanie piaskiem na Karczmie Pivnej	10
Comber Babski	11
Barbórka – wspomnienia starej strzechy	12
Zgodnie z górniczym obyczajem 69. Barbórka w Koninie	14
Daniny i podatki płacone przez górnictwo w Polsce.....	18
Rewitalizacja zwałowiska Kopalni Węgla Brunatnego Nochten dla funkcji przyrodniczych – Łużycki Park Znajezisk	26
Piękna jest tradycji mowa	31
Górnicy flesz	35

Od Redakcji:
Wszystkie artykuły autorskie zawarte w biuletynie „Węgiel Brunatny” publikowane są w celach informacyjnych. Redakcja nie ponosi żadnej odpowiedzialności za błędy w danych lub nieaktualne informacje w tych artykułach. Redakcja zastrzega sobie możliwość dokonywania zmian w artykułach, w szczególności takich jak: dodawanie tytułów i podtytułów, skrótów, adiestacji technicznej oraz poprawek stylistycznych i językowych.

Niech żyje nam Górniczy Stan!

To przede wszystkim pochwała i pozdrowienie górników wszystkich kopalń. Zdanie to pochodzi z hymnu górniczego, który grany i śpiewany jest podczas uroczystości barbórkowych. Dlaczego o tym przypominamy? Minął kolejny rok ciężkiej pracy w polskim górnictwie i trzeba przyznać, że branża górnictwa węgla brunatnego ma się dobrze. Złoża i potencjał wydobywczy wykorzystywane są w pełni i zgodnie z planami do produkcji energii. Obecnie trwają prace nad uzyskaniem koncesji na eksploatację złóż w Złoczewie i Gubinie. Związana z naszą branżą krajowa energetyka też się modernizuje i rozbudowuje. W tym roku rozpoczęło się kilka ważnych inwestycji – m.in. rozbudowa Elektrowni Opole (dwa bloki energetyczne o łącznej mocy 1.800 MW), czy wydane zostało Polecenie Rozpoczęcia Prac nowego bloku energetycznego w Elektrowni Turów o mocy znamionowej 450 MW. Do tego dochodzą inwestycje w Elektrociepłowniach w Gorzowie Wielkopolskim czy Rzeszowie. Więcej informacji na ten temat znajduje się w naszym górnim fleszu – str. 35.

Jednak ten numer naszego biuletynu poświęcony jest w większości obchodom Dnia Górnika w polskich kopalniach węgla brunatnego – przedstawiliśmy w skrócie wydarzenia i uroczystości w Bełchatowie, Koninie i Turowie. A w związku z Barbórką przypomnimy najważniejsze, tradycyjne symbole związane z górnictwem:

- **Godłem górników** jest perlik (młot) i żelazko (krótki kilof). Służyły one górnikom do rozbijania rud i węgla. Obecna forma godła została wystylizowana w jednym z przedwojennych czasopism górniczych – całość daje się wpisać w koło, przy czym perlik spoczywa na żelazku. Jeśli chodzi o **barwy górnicze** są to czerni i zieleni. Pierwsza barwa jest symbolem podziemnych ciemności, a druga górniczych tęsknot za zielenią lasów i pól w czasie pracy pod ziemią.
- **Zawód górniczy** od wieków był zhierarchizowany. Żupnik najczęściej wywodził się z magnaterii. Natomiast kopacz, chociaż wszyscy byli ludźmi wolnymi, przestrzegali przynależności do poszczególnego stopnia wtajemniczenia górniczego. W czasie „ugwarzenia” czy spotkania w karczmie dozór, rębacze czy uczniowie zasiadali każdy w swojej grupie. Utrzymaniem tradycji oraz docenieniem posiadanych kwalifikacji są nadawane obecnie **stopnie górnicze**. Najważniejszym elementem wyróżniającym górników jest **mundur górniczy**. **Oto jego geneza:** Dawny strój roboczy górników był dostosowany do jego potrzeb. Obszerna bluza i spodnie, które nie krepowały ruchów. Wysoka, sztywna czapka spełniała rolę hełmu ochronnego. Czasami dla ochrony przed wodą kapiącą ze stropu naciągano na głowę kaptur, który przedłużał się w dłuższą lub krótszą pelerynkę. Najbardziej charakterystycznym elementem stroju górniczego był skórzany fartuch, zwany skórą lub łatą. Był on przypinany z tyłu na biodrach, ale w mokrych wyrobiskach służył za podkładkę. W dzisiejszym uroczystym stroju górnim zachowało się wiele elementów mających kiedyś znaczenie użytkowe w stroju roboczym.

Mundur wprowadzony został w XVIII wieku w górniczych okęgach Niemiec. Natomiast na ziemiach polskich kwestie umundurowania wyjaśniono w przepisach do ustawy o Korpusie Górniczym z 1817 r. Były różne mundury dla poszczególnych kategorii pracowników górnictwa. Ustanowiony w 1949 r., a nawiązujący do munduru z końca XIX wieku, honorowy czarny mundur galowy ozdobiony jest wieloma wystylizowanymi dekoracjami, które nawiązują do dawnej odzieży roboczej, w której pełniły konkretne funkcje użytkowe. I tak miotełka do czyszczenia otworów strzałowych, którą górnik trzymał zatknęta za taśmę na kapeluszu, zamieniła się w pióropusz. Krótka pelerynka to pozostałość kapy chroniącej przed wodą lejącą się ze stropu. Zakładki na piersiach i rękawach służyły do wtykania za nie lontu i krzesiwa niezbędnych przy robotach strzałowych. Stałym dodatkiem munduru galowego jest **szpada górnicza**, która obecnie jest odznaką honorową dla wyróżniających się górników. Wywodzi się ona z broni używanej przez średniowiecznych poszukiwaczy złota, którym służyła do obrony. Dystynkcje na mundurze świadczą o posiadanym **stopniu górnim**. Pelerynka to pozostałość pelerynki z kapturem. Aksamitne paski z guzikami po obu stronach bluzy to pozostałości po znajdujących się zaszywkach, w które wtykano nasiarkowane lonty, by nie zamokły i były pod ręką. Pióropusz to miotełka z ptasich piór, którą górnik wymiatał drobny gruz z otworów strzałowych, nosił ją zatknęta przy czapce. Mundur górnim jest symbolem przynależności do górniczego stanu, wyrazem tradycji i szczególnego uznania dla ciężkiej i odpowiedzialnej pracy górnim. Niech ta górnicza tradycja wciąż trwa, a górnicy pracują na rzecz i dobra naszego kraju – dla Polski.

Redakcja WB

Barbórka w Bełchatowie: Niech żyje nam górniczy stan!

*Dariusz Marzec wiceprezes zarządu ds. rozwoju PGE S.A.
i przewodniczący rady nadzorczej PGE GiEK S.A.*

Msza św., przemarsz ulicami Bełchatowa i uroczysta akademia – górnicy tradycyjnie świętowali Barbórkę zorganizowaną przez spółkę PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna.

Kilkuset gości wzięło udział w akademii barbórkowej. Nie zabrakło przedstawicieli Rządu RP, posłów i senatorów, władz samorządowych, sektora energetycznego z zarządami PGE Polskiej Grupy Energetycznej S.A., PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. na czele, a także przedstawicieli Kościoła, uczelni i urzędów oraz członków organizacji związkowych i mediów.

- W przeciwieństwie do sytuacji kopalń węgla kamiennego, borykających się z coraz większymi problemami, w branży węgla brunatnego mijający rok jest kolejnym udanym okresem, w którym osiągnięto dobre wyniki zarówno produkcyjne, jak i finansowe. W III pierwszych kwartałach 2014 r. wydobyliśmy 37,1 mln ton węgla, co przy łącznym wydobywaniu w Polsce na poziomie 47,4 mln ton, pozwala utrzymać nasz blisko 80-proc. udział w wydobywaniu – mó-

wił w swoim wystąpieniu Jacek Kaczorowski, Prezes Zarządu PGE GiEK S.A. - *Pomimo funkcjonowania w wyjątkowo wymagającym i zmiennym otoczeniu gospodarczym, już dziś powinniśmy zdecydować o tym, jak wyglądać będzie przyszłość górnictwa odkrywkowego w Polsce. Wymaga tego troska o przyszłość naszej Spółki i poczucie odpowiedzialności za bezpieczeństwo energetyczne kraju.*

W trakcie uroczystości nie mogło zabraknąć także życzeń. - *Drodzy Górnicy! W dniu Waszego święta, życzę Wam spokojnej i bezpiecznej pracy – mówił Jacek Kaczorowski. - Życzenia pomyślności osobistej i zawodowej składam zarówno pracownikom obu kopalń PGE GiEK S.A. w Bełchatowie i Turowie, jak również pracownikom wszystkich spółek wspierających realizację zadań związanych z ich działalnością podstawową. Szczęść Boże Górnikom! Niech żyje nam górniczy stan!*

Jak co roku, obchody Dnia Górnika były okazją do wręczenia odznaczeń. Podczas uroczystej akademii wyróżniono 122 pracowników kopalń w Bełchatowie i Turowie. Przyznano także 16 odznak „Zasłużony dla KWB Bełchatów”. Ponadto wręczone zostały dwa stopnie górnicze Generalnego Dyrektora Górniczego II oraz III, 5 pracowników kopalń w Bełchatowie i Turowie otrzymało listy gratulacyjne za innowacyjność. W części artystycznej akademii wystąpił Alosza Awdiejew.

Goście Akademii Centralnej

Józef Bukowski

Górnnicze święto w Turowie

Cezary Bujak – Dyrektor PGE GiEK S.A. Oddział Kopalnia Węgla Brunatnego Turów.

1 grudnia, w samo południe, sala zborna Kopalni Węgla Brunatnego Turów była miejscem uroczystej akademii z okazji obchodów górniczego święta – Barbórki 2014. Przy dźwiękach Warszawianki wprowadzono poczty sztandarowe, co jest tradycyjnym znakiem Dnia Górnika w kopalni Turów.

W tegorocznych obchodach barbórkowych wzięło udział wielu znamienitych gości. Swoją obecnością górnica uroczystość zaszczylicili m.in. senator Jan Michalski, posłanki Marzena Machałek i Małgorzata Sekuła-Szmajdzińska, wicewojewoda dolnośląski Ewa Mańkowska, starosta zgorzelecki Artur Bieliński, przewodnicząca rady miasta i gminy Bogatynia Dorota Bojakowska, burmistrzowie, Bogatyni – Andrzej Grzmielewicz, Zgorzelca – Rafał Gronicz i Zawidowa – Robert Łężny oraz prezesi zarządów – PGE S.A. – Marek Woszczyk i PGE GiEK S.A. – Jacek Kaczorowski. W akademii uczestniczyły także liczne delegacje środowisk akademickich, firm, przedsiębiorstw, spółek zależnych PGE GiEK S.A., banków, klinik i szpitali dolnośląskich, przedstawiciele duchowieństwa, Wojska Polskiego, Policji, Związków Zawodowych oraz delegacje organizacji społecznych, szkół i placówek wychowawczych.

Akademii otworzył dyrektor oddziału Cezary Bujak, który podziękował całej górniczej braci kopalni Turów za kolejny rok ich pracy mówiąc m.in.: *Uroczysty dzień górniczego święta przypada na koniec roku. Jest to doskonała okazja, abym mógł podziękować całej braci górniczej kopalni Turów za sumienne i w pełni profesjonalne podejście do codziennych obowiązków służbowych, za dbałość o dobre imię naszego zakładu. Właśnie dzięki takim pracownikom nasza kopalnia w dalszym ciągu utrzymuje silną pozycję pośród zakładów górnictwa odkrywkowego. Dyrektor Cezary Bujak podsumował mijający rok stwierdzając, że: zrealizowanie planów produkcyjnych, ekonomiczno-finansowych oraz inwestycyjnych to priorytet w dobrze działającej firmie. Mogę powiedzieć, iż plany dotyczące zdejmowania nadkładu zostaną zrealizowane, a nawet zostaną przekroczone – podkreślał. - Wydobycie węgla i plany z nim związane zostaną w bieżącym roku zrealizowane w około 95%. W 2014 roku wydobycie węgla w porównaniu z latami ubiegłymi zostało w znaczący sposób obniżone. Spowodowane jest to przede wszystkim wyłączeniem z eksploatacji kolejnych dwóch zdekapitalizowanych bloków energetycznych w elektrowni Turów. Tak znaczące obniżenie wydobycia ma bardzo*

duży wpływ na przychody kopalni. Dlatego, by w tym trudnym okresie zmniejszonego wydobycia domyślnie nasz budżet, cała załoga musi przede wszystkim dbać o poprawę efektywności pracy, odpowiednio ją organizować i planować, aby przynosiła jak najlepsze efekty. Musimy również dbać o to, by zmniejszanie kosztów nie zakłóciło prawidłowego funkcjonowania kopalni. Wszyscy zdajemy sobie sprawę, że w dobie obowiązywania reguł wolnego rynku zwiększenie wydajności pracy przy jednoczesnym obniżaniu kosztów jest niezbędne, aby zachować konkurencyjność wobec innych podmiotów gospodarczych. W tym celu w ubiegłym roku ruszył w naszym zakładzie projekt, który nosi nazwę Program Optymalizacji Kopalni Turów. Celem projektu jest osiągnięcie efektu finansowego na poziomie 234 mln zł na koniec 2015 roku. Inicjatywy mają za zadanie redukcję kosztów lub zwiększenie przychodów w stosunku do 2012 roku. Obecnie w portfelu POKT realizowanych jest 69 inicjatyw z szacowanym efektem na koniec 2015 roku w wysokości 137 mln złotych (...). Odpowiednie wprowadzenie do działania projektu pozwoli na poprawienie konkurencyjności nie tylko kopalni, ale całego kompleksu Turów. POKT jest jednym z kilkunastu

Uroczyste wręczenie kordzików górniczych.

projektów optymalizacyjnych uruchomionych w oddziałach oraz centrali spółki PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. w ramach Programu Kamieńsk. Obecne lata są niezwykle trudne dla kopalni. Dlatego tak niezwykle ważną inwestycją dla naszego przedsiębiorstwa jest budowa nowego bloku energetycznego w elektrowni Turów. Nowoczesny, niskoemisyjny o dużej sprawności blok w miejscu trzech wyłączonych z eksploatacji jest niezbędny dla prawidłowego funkcjonowania kopalni i elektrowni – podkreślał.

Aby firma mogła utrzymać odpowiednią zdolność wydobywczą, musi nieprzerwanie inwestować w budowę i modernizację nie tylko maszyn podstawowych układu KTZ, ale w całą infrastrukturę kopalni. Maszyny podstawowe z układu KTZ są sukcesywnie remontowane i modernizowane – mówił dyrektor. - Na remont koparki K-28 przeznaczaliśmy w bieżącym roku blisko 15 mln złotych, na koparkę K-24 – 16 mln złotych. W tym roku oddaliśmy do eksploatacji drugi w kopalni przenośnik samojezdny PEGOT. Budowane są nowe przenośniki taśmowe, takie jak: przenośnik podzwłowy Z-11.03, na budowę którego przeznaczaliśmy w bieżącym roku ponad 7 mln złotych, czy przenośnik nadkładowy pochylniany Z-11.4A, na budowę którego zaplanowano w obecnym roku blisko 9,5 mln złotych. Inwestujemy również w automatyzację, komputeryzację oraz zakup dóbr gotowych, które są celowe dla zwiększenia efektywności pracy.

Wszyscy zdajemy sobie sprawę jak istotne dla człowieka jest otaczające nas środowisko naturalne. Biorąc pod uwagę nasze

położenie geograficzne, czyli sąsiedztwo z Czechami i Niemcami, kopalnia nieprzerwanie prowadzi konsekwentną politykę środowiskową. Jej podstawowymi obszarami są: walka z hałasem i zapyleniem, oczyszczanie wód kopalnianych oraz rekultywacja terenów pogórnich (...).

Kończąc swoją wypowiedź dyrektor Cezary Bujak złożył podziękowania za kolejny rok owocnej i udanej współpracy zarządowi PGE S.A., PGE GiEK S.A., a także przedstawicielom urzędów, instytucji, firm i uczelni za dotychczasową współpracę opartą na merytorycznym i rzeczowym współdziałaniu.

W trakcie barbórkowej akademii głos zabrali także przybyli goście:

Senator RP Jan Michalski w swoim wystąpieniu zwrócił uwagę, że: tworzenie energii zaczyna się tutaj w kopalni, na złożach węgla brunatnego. - Dlatego tak ważna w tym miejscu, w tym regionie jest praca górników. Dzisiaj w elektrowni Turów rozpoczyna się proces inwestycyjny. Jesteśmy w trakcie czekania na wybudowanie nowego bloku i jestem przekonany, że uda nam się ten czas przetrwać. Wszystkim górnikom, odznaczonym, związkowcom z okazji górniczego święta – Szczęść Boże.

Poseł Marzena Machałek: Drodzy górnicy, życzę wam, aby wasza praca – tak ważna praca – była doceniana, abyście Wy byli najważniejszą wartością i aby przemysł oparty na węglu brunatnym miał rzeczywiste perspektywy rozwoju. Niech Święta Barbara ma Was w opiece.

Poseł Małgorzata Sekuła-Szmajdzińska: - Niech żyje nam Górniczy Stan – moim wielkim marzeniem jest, aby te słowa nigdy nie stały się banalne, żeby zawsze płynęły głęboko z serca, żeby Polacy zawsze tak myśleli o górnikach. To Wy jesteście tą wartością, która powinna scalać wszystkich w myśleniu o polskiej przyszłości. Życzę znakomitej formy, wielkich sukcesów, dobrego i mądrego myślenia o przyszłości polskiego górnictwa. Niech żyje nam Górniczy Stan.

Prezes Zarządu PGE S.A. Marek Woszczyk: - Polska Grupa Energetyczna posługiwała się sloganem marketingowym – robimy prąd od początku do końca. To tutaj jest ten początek. Kopalnia, która dostarcza węgiel do elektrowni tworzy początek. Początek całego łańcucha wartości, dzięki któremu Polska Grupa Energetyczna może posiadać 40-procentowy udział w rynku, dzięki któremu PGE może generować 4 miliardy zł zysku netto. PGE, której jesteście częścią, może dostarczać 8 miliardów zł na poziomie zysku operacyjnego, co jest potrzebne do kolejnych inwestycji. Dzisiejszego popołudnia zarząd spółki PGE GiEK S.A. wyda polecenie rozpoczęcia prac konsorcjum wykonawców nowego bloku o mocy 460 megawatów w elektrowni Turów. Z tego powodu jestem dumny, że mogę być tutaj z Wami. Chciałem po prostu, po ludzku podziękować wszystkim górnikom za kolejny rok ciężkiej pracy, życzyć Państwu i sobie, aby następny – wcale nie był gorszy. Szczęście Boże.

Prezes Zarządu PGE GiEK S.A. Jacek Kaczorowski: Turoszowska barbórka ma zawsze wymiar szczególny. Kopalnia Turów to nie tylko początek łańcucha wartości w kompleksie paliwowo-energetycznym, to początek polskiego górnictwa węgla brunatnego i energetyki opartej na tym węglu. To dorobek wielu pokoleń pol-

skich górników, myśli technicznej, która ma dzisiaj zastosowanie i pełne wykorzystanie w pozostałych kompleksach paliwowo-energetycznych opartych o węgiel brunatny. To dorobek wielu pokoleń górników.

Pracownicy w tej spółce, w tej kopalni – byli, są i będą traktowani podmiotowo. Dotychczasowe doświadczenia z procesu konsolidacji, dzięki któremu dzisiaj grupa dysponuje potencjałem pozwalającym na realizację najpoważniejszych projektów rozwojowych w polskiej energetyce, w sposób jednoznaczny zaświadcza, że posiadamy te umiejętności. Każdy etap konsolidacji poparty umową społeczną, umową gwarancyjną, negocjowaną w trudnych, ale partnerskich warunkach – zaświadcza jednoznacznie o tym, że człowiek w tej grupie, w tej spółce i w tej kopalni jest traktowany podmiotowo...

Dziękuję załodze kopalni Turów, jej kierownictwu i dyrekcji. W tym miejscu także szczególnie dziękuję i życzę dużo zdrowia Stanisławowi Żukowi, który w tej kopalni zostawił go bardzo dużo, życzę mu, by doczekał czasów, kiedy wszyscy będziemy świętować nasz wspólny sukces, na który tak długo pracowaliśmy. Niech święta Barbara ma nas wszystkich w opiece! Niech żyje nam Górniczy Stan!

Podczas akademii 27 pracowników zostało uhonorowanych odznaczeniami resortowymi, wręczono 9 dyrektorskich stopni górniczych oraz 6 kordzików górniczych.

Józef Bukowski
foto: Wiesław Kleszcz

Malowanie piaskiem na Karczmie Piwnej

28 listopada w sali zbornej kopalni Turów odbyła się barbórkowa Karczma Piwna. Jej organizację i prowadzenie powierzono grupie naszych pracowników.

W tegorocznej imprezie udział wzięło 238 uczestników. Program artystyczny z właściwą sobie dynamiką zrealizowali Tomasz Kukuć i Mariusz Kuchta. Zawarte w nim zostały m.in. elementy tradycji górniczej, związanej w szczególności z kopalnią Turów. Ske-

cze nawiązywały do humorystycznych elementów funkcjonowania polskiego sportu, polityki, a także naszej codziennej pracy. Obrazu całości dopełniły, nawiązujące do górniczej tradycji: pokaz „malowania piaskiem”, taniec w wykonaniu zespołu czirliderek oraz występ, jak zawsze, pięknie prezentującej się orkiestry zakładowej. Na trzech ekranach mieliśmy możliwość podglądania scen obrazujących charakterystyczne miejsca i stanowiska pracy kopalni i jej załogi. Zmienioną oprawę sceniczną uzupełniały eksponaty metaloplastyczne, wykonane przez pracownika oddziału r-2 Zbigniewa Gałuckiego, z któ-

rych dwa wystawiono do prowadzonej aukcji. Łącznie zebrano 4.275,50 zł oraz 10 €. Pieniądze zostaną przeznaczone na wsparcie dzieci z ośrodków szkolno-wychowawczych z naszego regionu.

Po Karczmie Piwnej uczestnicy udali się do sali widowiskowej elektrowni Turów na wspólną zabawę z „combrówkami”.

*Edward Marek
foto Wiesław Kleszcz*

Comber Babski

Zgodnie z wieloletnią tradycją w ramach obchodów święta górniczego w kopalni Turów już po raz 34 odbył się Comber Babski.

Wraz z wybiciem godziny dziewiętnastej górniczym hymnem w sali widowiskowej Elektrowni Turów 120 najpiękniejszych kobiet z górniczego Turowa rozpoczęło wspólną biesiadę.

W części oficjalnej programu w poczet combrówek przyjęto 4 koleżanki, które dzielnie przeszły przygotowany dla nich test, czyli skok przez skórę, wykazały się sprawnością fizyczną i posmakowały specjalnie przygotowanej na tę okoliczność mikstury.

Przypomniano historię i zasady panujące na combrze. Po części oficjalnej zabawa zaczęła się na całego. W tematycznie udekorowanej sali – cztery pory roku – wiosna, lato, jesień i zima, panie rozpoczęły swoje harce. Prowadzące: Gosia, Ania, Sabinka i Lilla zabrały dziewczyny w muzyczną podróż przez miniony rok. Uczestniczki zmagaly się z wieloma konkurencjami przygotowanymi specjalnie z tej okazji, gdzie pokazały się z jak najlepszej strony – była twarda rywalizacja sportowa – podczas której panie pokazały ogromny duch walki. W nagrodę wszystkie panie otrzymały prezenty.

Muzyczna aranżacja zespołu POKER sprawiła, że zabawa była fantastyczna, było wspólne śpiewanie, konkursy i tańce, a przybycie zalotników uświadomiło rozbawionym paniom, jak szybko upływa czas.

Przed nadejściem świtu, gdy ostatni uczestnicy niechętnie opuszczali progi gościnnej sali, można było usłyszeć słowa „do zobaczenia na kolejnym combrze”.

*Anna Andrzejczyk
foto Marek Zajac*

Józef Bukowski

Barbórka – wspomnienia starej strzechy

Tradycyjny dzień Świętej Barbary w kopalni Turów zawsze jest obchodzony bardzo uroczystie. Obchody rozpoczynają się od górniczej pobudki granej przez orkiestrę zakładową na osiedlach w Bogatyni, Zgorzelcu i Lubaniu zamieszkałych przez górników. W kościołach odbywają się msze święte w intencji pracowników, a wcześniej, dla rodzin górniczych, organizowany jest wyjazd na barbórkową pielgrzymkę do Częstochowy. Zwieńczeniem tych uroczystości jest akademія, Comber Babski i Karczmą Piwną oraz zabawy górnicze. Jak to wyglądało kilkadziesiąt lat temu? Z łezką w oku, w zadumie wspominają „stare strzechy” i „lisice” – z kopalnią związane od ponad 40 lat.

Czesław Gotlib – Główny Inżynier Ruchu: *Moja pamięć sięga początku lat siedemdziesiątych, kiedy rozpocząłem pracę, jako operator koparki w oddziale gg-2. Pracowaliśmy wówczas w systemie czterobrygadowym, więc nasze święto spędziliśmy na koparce. Dostaliśmy tradycyjny przydział w postaci krupnioku i bułki, który*

rozwożono na maszyny podstawowe. Kaszankę podgrzaliśmy na grzejniku i zjedliśmy ją praktycznie na stanowiskach pracy, ponieważ nie mogliśmy zatrzymać koparki, która cały czas pracowała. Pamiętam również Karczmę Piwną i słynny skok przez skórę, gdy byłem pasowany na górnika – tego się nie zapomina. Prawdziwym górnikiem poczułem się, kiedy uszyto mi pierwszy mundur górniczy, który do dzisiaj z satysfakcją noszę.

Jerzy Zawistowski – koordynator w dziale administracji: *Pracowałem wówczas w oddziale mechanicznym mm1, który mieścił się na słynnym zapleczu kopalni, czyli R-20. Pierwsze moje Barbórki wspominam z dużym sentymentem. Pamiętne pochody z Bogatyni do kopalni w mroźny i śnieżny poranek przy dźwiękach naszej orkiestry. Pochód trwał – sam mierzyłem czas – 1 godzinę i 20 minut. Gdy wszyscy doszliśmy przemarznięci na plac przy łaźni głównej, czekały na nas w wojskowych kotłach gorące krupnioki z bułką. Wówczas to „pieruństwo” smakowało jak niebiańska potrawa.*

A i do tego coś na rozgrzewkę każdy trzymał w kieszeni. Wszyscy czekaliśmy na Barbórkę, bo z tym wiązały się także prezenty od zakładu dla pracowników. To talony na samochód dawano, to kurtkę można było wylosować w brygadzie lub trzy opony do samochodu (bo czterech nie było) lub szynkę konserwową na zbliżające się święta. Miło wspominać także pierwsze Karczmy Piwne. Prowadzili je moi starsi koledzy. Pamiętam, zawsze tematem przewodnim karczmy były sprawy nurtujące załogę, które przewijały się przez cały rok. Nierzadko obrywało się związkowcom, komuś z dyrekcji czy z komitetu partii. Było to w formie piosenki, skeczu, wiersza. Nikt do nikogo nie miał pretensji. Górnik na Karczmie mógł sobie na to pozwolić. Teraz bawi nas kabaret z zewnątrz – może i bawi ludzi, ale klimat tamtych lat zanika, a uczestnik myśli tylko o połączaniu się z „combrówkami”, aby potańczyć do rana. Menu na Karczmach nie było zbyt wytrawne. Pamiętam, mnie powierzono wyżywienie górników. Kopalnia posiadała hodowlę świń, szklarnie, ryby. Przetwory, które znajdowały się na stołach były mojej produkcji. Cieszyły podniebienia także na balach barbórkowych i oddziałowych. Dziś życzyłbym sobie, aby ta tradycja wróciła...

Irena Ławicka – specjalista ds. zakupów: Pamiętam, jak w mroźny grudniowy poranek, z parujących wojskowych kotłów, obsługa w białych kitlach i kucharskich czapach wydawała gorące krupnioki. Wspólnie z pracownikami naszego działu, jak w rodzinnym gronie, zasiadaliśmy do stołu i biesiadowaliśmy. Starsi pracownicy wspominali i opowiadali anegdoty z życia towarzyskiego kopalni. Było to dla mnie bardzo wzruszające.

Z chwilą wstąpienia do Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Górnictwa uczestniczyłam w moim pierwszym Combrze Babbskim. Są to chwile nie do zapomnienia. Organizatorką była Krystyna Kaczor, która przez wiele lat bawiła nas swoimi pomysłami. Po odejściu Krysi na emeryturę podjęłam się organizacji Combrów i razem z koleżankami z SliTG tworzyliśmy własne programy, zapraszałyśmy przeróżnych artystów. Comber i Karczma z reguły odbywały się w tym samym czasie – sale obok. Kiedy dwie imprezy kończyły swoje programy przychodzili do nas gwarkowie – zalotnicy z kwiatami i zaproszeniem do wspólnej zabawy. Oczywiście, żeby przyjąć to zaproszenie, zalotnicy musieli pokonać pewne przeszkody, od których zależało nasze przyjęcie zaproszenia. Zawsze odważni górnicy, którym nie straszne są przeróżne przeszkody, zdawali swój egzamin i wspólnie bawiliśmy się do białego rana.

Jerzy Bzowski – Kapelmistrz orkiestry zakładowej: Nasza orkiestra pierwszą Barbórkę obchodziła i brała w niej czynny udział już w 1948 roku.

W latach sześćdziesiątych, pamiętam jako dziecko, przemarsze Barbórkowe z Bogatyni do kopalni Turów. Na czele rzeszy górników w strojach galowych i mundurach służbowych maszerowała orkiestra grając marsze i znane utwory z repertuaru różnych wykonawców. W chwili obecnej gramy na różnych festynach, obsługujemy wiele imprez, ale najważniejsze zawsze są koncerty i obsługa imprez związanych z obchodami dnia Świętej Barbary, gdy gramy dla naszej załogi z kopalni Turów oraz ich rodzin.

Józef Bukowski
foto archiwum

Zgodnie z górniczym obyczajem

69. Barbórka w Koninie

Czwartego grudnia pracownicy PAK KWB Konin godnie podkreślili więź łączącą Brac Górniczą. W uroczystościach wzięli udział nie tylko obecni pracownicy kopalni, ale również ci koledzy, którzy niedawno odeszli do spótek pracujących na rzecz KWB Konin. Nie zabrakło także seniorów, którym sprawy kopalni nadal są bardzo bliskie. Dzień Górnika w Koninie zgodnie ze zwyczajem miał uroczysty przebieg.

W przeddzień Dnia Górnika poczty sztandarowe i delegacje reprezentujące kopalnię, związki zawodowe i działające w spółce organizacje oddają pokłon św. Barbarze, której pomnik znajduje się przed siedzibą spółki.

Tradycja nakazuje, aby Barbórkę rozpocząć od nabożeństwa. W tym roku zostało ono odprawione w kościele św. Maksymiliana Kolbe przez księży z wszystkich parafii górniczych.

W podniosłym nastroju marszowym krokiem górnicy przemierzowali ulicami Konina na górnicze śniadanie.

Zgodnie z postanowieniem ministra właściwego ds. gospodarki w uznaniu zasług dla rozwoju górnictwa odznaką honorową *Zasłużony dla Górnictwa Rzeczypospolitej Polskiej* wyróżnieni zostali: Andrzej Beinka, Dariusz Bilski, Elżbieta Dwornik, Jerzy Stanisław Hypki, Jan Kostrzak, Piotr Kozłowski, Krzysztof Łętowski, Dariusz Malesza, Piotr Mizgalski i Grzegorz Przebieracz.

Zarząd spółki przyznał odznakę *Zasłużony Pracownik KWB Konin* 34 osobom. Nadane zostały także stopnie górnicze, a jubileaci obchodzący 35- i 25-lecie pracy zawodowej otrzymali srebrne i brązowe odznaki *Za długoletnią pracę w górnictwie*.

Słowa „Wręcam honorową szpadę górniczą w dowód uznania zasług dla naszego górniczego stanu” z ust Starej Strzechy Romana

Tomaszewskiego usłyszeli: Ryszard Buszkiewicz, Przemysław Frydrychowski, Wiesław Intryś, Artur Jankowski, Radosław Łukasiewicz, Dariusz Malesza, Marcin Olejnik, Adam Roszak, Jacek Stasiński i Dariusz Wilczewski.

Karczmę Piwną, nieodłączny element tradycji górniczej, co roku przygotowuje Koło Zakładowe Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Górnictwa. Biesiadę otworzył ceremoniał skoku przez skórę, a potem gwarkowie wraz z lisami, świeżo przyjętymi do górniczego stanu, rozpoczęli zabawę przy piwie. Odwiedzili także Casino Las Veranos, gdzie panie z zapalem oddawały się hazardowi. Wieczór zakończyła wspólna zabawa.

Podczas koncertu barbórkowego Orkiestry Dętej PAK KWB Konin tradycji stało się zadość – były niespodzianki, żarty i dobra muzyka w świetnym wykonaniu. Konińskich muzyków pracujących pod kierownictwem Mirosława Paczeńskiego wsparli artyści Teatru Wielkiego w Łodzi – Rafał Piłką (bas) i sopranistka Małgorzata Kulińska, którzy zachwycili publiczność. Świetnie zaprezentowali się także soliści orkiestry.

W Polsce żeglarski Konin kojarzy się głównie z Zimowymi Regatami Barbórkowymi, jedyną imprezą organizowaną u progu zimy. W regatach, które w tym roku odbyły się po raz dwudziesty, pobito rekord frekwencji, górniczy Klub Żeglarski gościł 156 żeglarzy, rywalizowały 54 jachty z 27 klubów całej Polski. Ścigano się w dziewięciu klasach. Puchar prezesa kopalni Konin zdobyła zwycięska załoga najliczniejszej z nich Omegi Standard – sternik Krzysztof Turza z Michałem Amborskim i Hubertem Radzimowskim z PTTK Horyzont Gniezno. Regatom towarzyszył koncert „Złota Szekla”.

W sobotę 29 listopada pogoda nie sprzyjała biegaczom, był lekki mróz i wiał zimny wiatr, jednak nie zniechęciło to 342 zawodników, którzy stawili się na starcie XXIII Biegu o Lampkę Górnica. Główne trofeum zdobyli: Kamil Makoś z Bolesławca (czas 32:39)

fajna, tylko troszkę zimno. Przyznam szczerze, że nie lubię biegać w takich warunkach, słaby jestem pod wiatr. Ale czas mam lepszy niż w ubiegłym roku, więc jestem naprawdę zadowolony. Pozdrawiam wszystkich moich kolegów z Turowa, z Bełchatowa, z Konina i wszystkich biegających górników – powiedział na mecie uśmiechnięty Tomasz Rudnik. Drugie miejsce ponownie zajął Artur Ogórek z Bełchatowa (39:00), a trzecie Marek Brzustowicz z Geotermii Uniejów (39:53). Najlepszy spośród konińskich górników Michał Wachocki był szósty (41:55). Drużynowo zwyciężyli koledzy z Turowa.

Ostatnim barbórkowym akcentem było otwarcie wystawy „Piękna jest tradycja mowa. Spotkania gwarków, czyli karczmy piwne” w Muzeum Okręgowym. Gościem wernisażu był prof. Artur Bęben z AGH, który podarował konińskiej placówce swoją bogatą kolekcję kufli i szklaneczek. Więcej na temat wystawy na str. 31.

i Edyta Lewandowska z Olsztyna (39:32), która triumfowała także dwa lata temu.

W rozgrywanych równolegle Mistrzostwach Polski Górników Węgla Brunatnego uczestniczyło 31 kolegów. Powtórnie zwyciężył mistrz Tomasz Rudnik z PGE GiEK S.A. Oddział KWB Turów (37:25), który w klasyfikacji generalnej był 20. - *Impreza bardzo*

Daniny i podatki płacone przez górnictwo w Polsce

Zbigniew Kasztelewicz

Streszczenie

Podatki i daniny płacone przez górnictwo są zagadnieniem, które nie dość mocno i często poruszane jest w publicznej dyskusji na kanwie kondycji górnictwa, jego opłacalności i roli w gospodarce kraju. Celem autorów artykułu było wskazanie w sposób syntetyczny, jakie liczne formy i jaki charakter prawny mają odprowadzane świadczenia do budżetu państwa. Artykuł przedstawia zobowiązania publiczno-prawne, ich udział w strukturze kosztów przedsiębiorcy górniczego oraz wielkości odprowadzanych świadczeń do budżetu państwa przez branżę górniczą. Autorzy dokonali usystematyzowania wszystkich rodzajów obciążeń finansowych dzieląc je na te związane bezpośrednio z górnictwem, na związane z opłatami środowiskowymi oraz na te, które związane są z prowadzeniem działalności gospodarczej.

Miranda Ptak

1. Ogólne uwagi w zakresie podatków i danin publicznych

Podatki to najstarszy fenomen społeczny [Kosikowski C., Ruśkowski E. 2006], znany od starożytności i kultywowany po dziś dzień. Dochody państwa zawsze pochodziły z dwóch źródeł: z domen, czyli majątku narodowego oraz z ciężarów nakładanych na poddanych. System podatków ewoluował na przestrzeni wieków. Jedno pozostaje natomiast niezmiennie,

co trafnie oddaje poniższy cytat: „Prawa finansowego można nie kochać, ale trzeba je znać, w przeciwnym razie bardzo brutalnie pocujemy jego moc” [Kosikowski C., Ruśkowski E. 2006]. Podzielając stanowisko znawców tematu [Kosikowski C., Ruśkowski E. 2006], jako podatek należy rozumieć świadczenie o charakterze ogólnym, nieodpłatnym, przymusowym, bezzwrotnym i pieniężnym, kierowanym jednostronnie przez państwo. Wszystkie te ce-

chy podatku, pozwalają odróżnić go od innych świadczeń, które jak np. daniny publiczne dla wielu zajmujących się finansami oznaczają inną kategorię niż podatek. Analizując cele, jakie ma do spełnienia podatek, w pierwszej kolejności wymienia się funkcję fiskalną. Oznacza to, że podatek stanowi źródło tworzenia i zasilania budżetu państwa. Drugą ważną funkcją podatku jest redystrybucja środków. Państwo dokonuje rozdziału środków finansowych z budżetu państwa na pokrycie zadań społecznych, oświatowych, zdrowotnych. Ostatnią funkcją, jaką pełni podatek jest stymulacja, czyli oddziaływanie na strukturę gospodarki narodowej. Na tym tle definicja daniny publicznej wygląda podobnie i oznacza świadczenie powszechne, przymusowe, bezzwrotne, ustalone jednostronnie, pobierane na rzecz podmiotu prawa publicznego w celu realizacji zadań publicznych, praktycznie zawsze pieniężne. Jak zauważa komentator przepisów prawa w zakresie opłat i kar pieniężnych w środowisku, Wojciech Radecki [Radecki W. 2009] typowymi daninami publicznymi są podatki, opłaty i cła, regulowane przez prawo, określane niekiedy prawem daninowym. Opłata jest więc zaliczana do daniny publicznej i jest świadczeniem pieniężnym, powszechnym, przymusowym, bez-

zwrotnym, ustalonym w sposób jednostronny, pobieranym na rzecz Skarbu Państwa lub na rzecz gminy. Pobieranie opłaty na ogół związane jest z czynnością organu administracji państwowej lub gminnej w zakresie jego właściwości. Takim najbardziej trafnym przykładem daniny publicznej w formie opłaty są opłaty za korzystanie ze środowiska. Zasadniczo zdaniem wielu ekonomistów, można powiedzieć, że daniną publiczną jest każdy podatek i każda opłata. Różnice, jakie

Tabela 1. Różnice między podatkiem a opłatą [opracowanie własne na podstawie (Radecki 2009)].

PODATEK	OPŁATA
Podstawowe źródło przychodu budżetu państwa	Uboczne źródło przychodu budżetu państwa
Odprowadzanie podatku odbywa się wyłącznie przez budżet	Odprowadzanie opłat odbywa się przy udziale budżetu bądź funduszy z budżetem związanych, albo do odrębnych funduszy
Dochód z podatku ma charakter ogólny	Dochód z opłaty przeznaczony jest na konkretny cel działania
Świadczenie nie jest ekwiwalentne, nie otrzymuje się bezpośrednio żadnego świadczenia wzajemnego	Za opłatą jest lub może być ekwiwalent w postaci zapłaty za pewne usługi oraz dobra materialne lub prawne

Tabela 2. Przykładowa struktura kosztów przy wydobyciu granitu i bazaltu [opracowanie własne].

Lp	Struktura kosztów	1,0 mln ton produkcji	0,3 mln ton produkcji
		Granit	Bazalt
1	Części zamienne i pozostałe materiały	9,79%	5,18%
2	Paliwo, oleje i smary	8,73%	7,89%
3	Energia elektryczna	4,02%	4,91%
4	Usługi remontowe	5,90%	1,04%
5	Odkrywka	0,89%	0,00%
6	Opłata eksploatacyjna i fundusz likwidacji zakładu górniczego	7,00%	6,31%
7	Wiercenie i strzelanie	12,57%	8,33%
8	Rekultywacja	0,00%	0,00%
9	Zewnętrzny transport technologiczny	14,27%	13,11%
10	Usługa kruszenia	0,00%	0,00%
11	Pozostałe usługi (np. usługa transportowa)	2,82%	1,61%
12	Obsługa bocznicy	2,23%	0,36%
13	Odpady	0,09%	0,03%
14	Pozostałe koszty zmienne	1,18%	0,43%
Koszty zmienne		69,47%	49,21%
15	Amortyzacja środków trwałych	11,95%	19,99%
16	Wynagrodzenia, narzuty, ZFŚS	11,46%	17,01%
17	Dzierżawa gruntów	0,00%	1,91%
18	Podatek od nieruchomości	2,48%	4,42%
19	Pozostałe opłaty i podatki od gruntów	1,40%	1,99%
20	Szkolenia i BHP	0,58%	1,21%
21	Samochody osobowe	0,10%	0,06%
22	Usługi telekomunikacyjne	0,17%	0,27%
23	Ochrona mienia i sprzętanie	0,83%	1,25%
24	Ubezpieczenia	0,03%	0,04%
25	Zewnętrzne koszty jakości i ISO	0,45%	0,70%
26	Koszty nadzoru i doradztwa (np. pomiary elektryczne)	0,52%	0,79%
27	Materiały biurowe i komputery	0,05%	0,08%
28	Pozostałe koszty stałe	0,52%	1,06%
Koszty stałe		30,53%	50,79%
Koszty produkcji		100,00%	100,00%

istnieją między poszczególnymi świadczeniami zdaniem Radeckiego [Radecki W. 2009], należy szukać w ich ekwiwalentności. Oznacza to, że podatek nie ma cechy ekwiwalentności, a opłata albo ma taki charakter, albo winna taki charakter mieć. Inne różnice, jakie można obserwować między podatkiem a opłatą przedstawia tabela nr 1.

W doktrynie prawa finansowego dalej aktualny jest spór o charakter prawny daniny publicznej w odniesieniu do opłat środowiskowych. Nurty ekonomistów przychylają się, by te opłaty środowiskowe określać jako nierynkowe ceny zasobów i walorów środowiska, nie traktując ich jako podatki [Fiedor B. 2002]. Zamykając rozważania na temat daniny publicznej i podatku należy dodać, że podatek jest pojęciem normatywnym określonym przepisami prawa w art. 6 Ordynacji podatkowej.

2. Ogólna struktura kosztów przedsiębiorstwa górniczego

Przedstawiając ogólny system kosztów przedsiębiorstwa górniczego zestawiono podstawowe dane dla dwóch odkrywkowych zakładów górniczych. Jeden z zakładów górniczych produkuje 1,0 mln ton granitu rocznie, a drugi 0,3 mln ton bazaltu rocznie. Dokonując analizy poszczególnych pozycji kosztów przedsiębiorstwa górniczego ustalono, że procentowy udział kosztów ponoszonych na rzecz Skarbu Państwa wynosi od 20 do 30% wszystkich kosztów. Stanowią o tym pozycje nr 6, 8, 13, 16, 18 i 19 tabeli nr 2. W kolumnie drugiej i trzeciej tabeli nr 2 przedstawiono procentowy udział poszczególnych kosztów dla dwóch odkrywkowych zakładów górniczych.

Oczywiście jest to tylko przykładowa struktura kosztów przedsiębiorstwa górniczego oraz przykładowy udział tych kosztów w strukturze wydatków. Pozwala to jednak na rozpoznanie samej struktury obciążeń finansowych przedsiębiorstwa górniczego oraz ciężaru poszczególnego kosztu w rozliczeniu całkowitym przedsiębiorstwa. W przypadku górnictwa podziemnego, a zwłaszcza rud miedzi, struktura kosztów jest poszerzona o podatek od miedzi i srebra obowiązujący od kwietnia 2012 r.

3. Struktura danin publicznych ponoszonych przez górnictwo węglowe w Polsce

Starając się ustalić rząd wielkości odprowadzanych danin publicznych do budżetu państwa na przykładzie górnictwa węglowego dokonano zestawienia w tabelach nr 3 i 4 wielkości odprowadzonych środków w latach od 2000 do 2013 roku.

Powyższe dane tabelaryczne pozwalają przedstawić strukturę górniczych danin publicznych ponoszonych przez górnictwo węglowe, w skład której wchodzi podatkami i opłatami – rysunek 1. Wielkość corocznych opłat publiczno-prawnych odprowadzanych wyłącznie przez kopalnie węglowe wynosi około 10 mld zł, co świadczy o tym, że ta gałąź przemysłu jest ważnym składnikiem gospodarki narodowej. Kopalnie węgla kamiennego w okresie od 2000 do 2013 roku wpłaciły do budżetów państwa prawie 91 mld zł [Olszowski 2014].

Przeliczając płatności publiczno-prawne za 2011 rok dla górnictwa węglowego w Polsce otrzymujemy wartości danin przypadających na jedną tonę wydobycia węgla. Dla węgla kamiennego wielkość powyższa wynosi aż 120 zł/tonę, a w przypadku węgla brunatnego tylko 19 zł/tonę wydobycia węgla [Kaszelewicz 2013]. Wartości powyższe stanowią od 25 do około 40% kosztów wydobycia węgla.

4. Charakter poszczególnych podatków i opłat

Daniny publiczne można klasyfikować z zachowaniem różnego kryterium podziału. Dla praktycznego uporządkowania zaproponowano trzy grupy podatków i opłat:

- podatki i opłaty typowo geologiczno-górnictwa,
- podatki i opłaty za korzystanie ze środowiska,
- podatki i opłaty związane z pracownikami i prowadzoną działalnością.

Do pierwszej grupy danin zaliczamy opłatę za poszukiwanie i rozpoznanie złóż kopalin, opłatę za udostępnianie informacji

Tabela 3. Płatności publiczno-prawne uiszczone przez kopalnie węgla brunatnego [Holinka 2014].

Tytuł płatności [mln zł] / rok	2004	2005	2006	2007	2008	2011	2012	2013
Ubezpieczenia społeczne, zdrowotne	305,4	297,4	277,4	283,7	257,3	409,5	445,5	371,2
FGŚP i FP	25,3	24,2	22,7	23,6	24,4	13,9	27,1	22,8
PFRON	11,6	11,9	11,8	11,9	12,2	13,4	13,3	10,9
Podatek dochodowy od osób fizycznych	101,3	103,7	113,5	105,9	121,4	124,0	136,4	130,1
Podatek dochodowy od osób prawnych	39,9	96,5	52,1	50,4	64,3	15,9	0,3	0,3
Podatek od towarów i usług VAT	344,6	386,1	355,6	306,2	340,3	104,9	133,6	92,2
Wpłata z zysku przez jednoosobowe spółki Skarbu Państwa	23,1	0,8	3,4	7,6	20,9	1,9	0,0	0,0
Opłaty i kary na narodowy i wojewódzki FOŚiGW (w tym opłata eksploatacyjna na NFOŚiGW)	34,4	34,8	34,1	34,8	36,9	41,9	45,7	46,8
Podatki, opłaty i kary na rzecz gmin (w tym opłata eksploatacyjna na rzecz gmin) + akcyza	197,5	205,3	206,9	216,2	240,7	256,1	317,1	308,6
Razem [mln zł]	1.083,1	1.160,7	1.077,6	1.040,4	1.118,3	1.181,7	1.119,0	1.044,7
Wydobycie [mln ton]	61,1	61,6	60,8	57,6	59,5	62,8	64,3	65,8
Wysokość opodatkowania 1 tony [zł/tona]	17,71	18,85	17,73	18,05	18,84	18,80	17,40	15,9

Tabela 4. Płatności publiczno-prawne uiszczone przez górnictwo węgla kamiennego [Olszowski 2014].

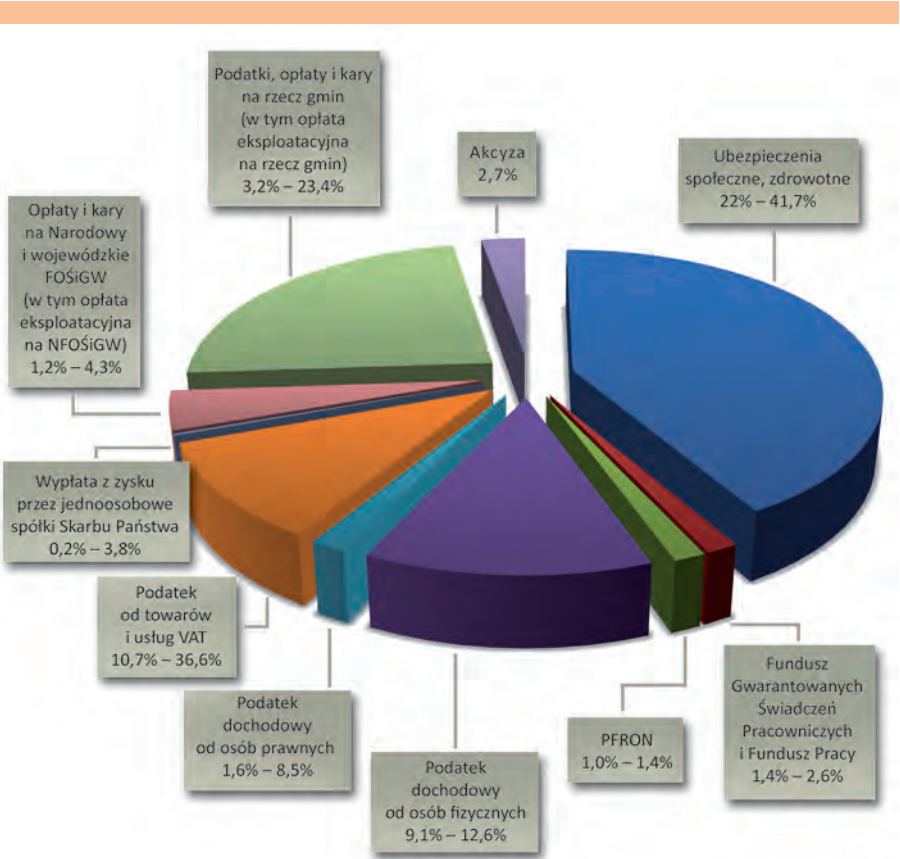
Tytuł płatności [mln zł] / rok	2000	2002	2004	2006	2008	2011	2013
Ubezpieczenia społeczne, zdrowotne	1.362,5	1.794,5	2.650,8	2.667,0	2.619,8	3.058,9	3.372,8
FGŚP i FP	82,9	109,3	161,5	159,7	179,4	209,8	228,6
PFRON	7,4	14,9	76,3	80,1	91,5	103,3	107,9
Podatek dochodowy od osób fizycznych	754,9	705,5	643,0	673,0	796,1	816,9	872,3
Podatek dochodowy od osób prawnych	0,0	45,2	432,8	157,6	252,9	760,7	142,3
Podatek od towarów i usług VAT + akcyza	1.109,0	1.663,2	2.506,7	2.025,7	2.607,2	3.272,9	2.023,7
Wpłata z zysku przez jednoosobowe spółki Skarbu Państwa	0,0	0,0	381,1	137,0	141,7	466,6	310,3
Opłaty i kary na Narodowy i wojewódzki FOŚiGW (w tym opłata eksploatacyjna na NFOŚiGW)	81,1	113,1	93,6	112,2	104,2	105,3	84,1
Podatki, opłaty i kary na rzecz gmin (w tym opłata eksploatacyjna na rzecz gmin)	224,8	220,0	242,9	244,6	280,8	285,3	279,6
Razem [mln zł]	3.622,6	4.665,7	7.188,7	6.256,9	7.073,8	9.079,8	7.421,6
Wydobycie [mln ton]	102,2	102,1	99,2	94,3	83,4	75,4	74,9
Wysokość opodatkowania 1 tony [zł/tona]	35,45	45,71	72,49	66,37	84,82	120,46	99,11

geologicznej, opłatę za użytkowanie górnicze, opłatę eksploatacyjną, podatek od niektórych kopalin i fundusz likwidacji zakładu górniczego. Daniny te są ściśle związane z działalnością górniczą i nie znajdziemy tego typu świadczeń w innych branżach przemysłu. Za wyjątkiem podatku od niektórych kopalin podstawą tych świadczeń jest ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze.

Opłaty za koncesję na poszukiwanie lub rozpoznawanie złóż kopalin (...)

Zgodnie z art. 133 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawa geologicznego i górniczego, przedsiębiorca, który uzyskał koncesję na poszukiwanie lub rozpoznawanie złóż kopalin oraz na poszukiwanie lub rozpoznawanie kompleksu podziemnego składowania dwutlenku węgla, wnosi **opłatę ustalaną** w koncesji, jako iloczyn stawki opłaty oraz wyrażonej w kilometrach kwadratowych powierzchni terenu objętego koncesją. Stawka opłaty za działalność w zakresie poszukiwania złóż kopalin za kilometr kwadratowy w 2014 roku wynosi dla:

- 1) węgla kamiennego i rud uranu – 529,05 zł,

Rys. 1. Przykładowa struktura danin publicznych dla górnictwa węgla kamiennego i brunatnego [opracowanie własne].

- 2) węgla brunatnego – 211,62 zł,
- 3) pozostałych kopalin, których złoża są objęte własnością górnictw – 105,81 zł.

Opłata ma charakter jednorazowy i jest wnoszona w terminie 14 dni od dnia, w którym koncesja stała się ostateczna.

Opłata za udostępnianie informacji geologicznej

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze, Skarbowi Państwa przysługuje prawo do informacji geologicznej nawet, jeżeli kto inny poniósł koszty wykonania prac. Skarb Państwa ma prawo rozporządzać prawem do informacji geologicznej z zachowaniem odpowiednich wyłączeń zawartych w ustawie. Co do zasady, korzystanie z informacji geologicznej zgodnie z art. 100 ustawy Prawo geologiczne i górnicze, odbywa się nieodpłatnie. Jednak ustawodawca zastrzegł sobie prawo, że korzystanie z informacji geologicznej, do której prawa przysługują Skarbowi Państwa, w celu wykonywania działalności w zakresie:

- 1) wydobywania kopalin ze złóż,
- 2) podziemnego bezzbiornikowego magazynowania substancji, podziemnego składowania odpadów oraz podziemnego składowania dwutlenku węgla,
- 3) w jakim wymagane jest pozwolenie wodnoprawne

następuje, w drodze umowy, za wynagrodzeniem. Wpływy z tytułu rozporządzania prawem do informacji geologicznej należące do Skarbu Państwa stanowią dochód budżetu państwa.

Podstawę określenia wynagrodzenia za korzystanie z informacji geologicznej stanowi wycena określająca koszty projektowania, wykonywania i dokumentowania prac geologicznych, sfinansowana przez podmiot ubiegający się o korzystanie z tej informacji.

Opłata za użytkowanie górnicze

Zgodnie z art. 12. ust. 1. ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze, Skarb Państwa, z wyłączeniem innych osób, może korzystać z przedmiotu własności górniczej albo rozporządzać swoim prawem wyłącznie przez ustanowienie użytkowania górniczego. Uprawnienia Skarbu Państwa w zakresie wynikającym z własności górniczej w odniesieniu do działalności koncesyjnej wykonuje właściwy organ koncesyjny, a odpowiednio w odniesieniu do działalności określonej w art. 2 ust. 1 ustawy Prawo geologiczne i górnicze – zarząd województwa. Samo ustanowienie użytkowania górniczego następuje w drodze umowy zawartej na piśmie pod rygorem nieważności, na czas oznaczony, nie dłuższy niż 50 lat. W umowie użytkowania górniczego określa się wynagrodzenie z tytułu ustanowienia użytkowania górniczego i sposób jego zapłaty. Wynagrodzenie z tytułu ustanowienia użytkowania górniczego stanowi dochód budżetu państwa.

Opłata eksploatacyjna

Zgodnie z artykułem 134 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze, przedsiębiorca, który uzyskał koncesję

na wydobywanie kopalin ze złóż, wnosi opłatę eksploatacyjną ustaloną jako iloczyn jej stawki oraz ilości kopaliny wydobytej, ze złoża bilansowego i pozabilansowego, w okresie rozliczeniowym. Stawki opłat eksploatacyjnych dla poszczególnych rodzajów kopalin określa załącznik do ustawy. Stawka opłat eksploatacyjnych dla kopalin towarzyszących i kopaliny współwystępującej przy wydobywaniu ze złóż węglowodorów wynosi 50%. Okresem rozliczeniowym z tytułu opłaty eksploatacyjnej jest półrocze liczone od dnia 1 stycznia do dnia 30 czerwca i od dnia 1 lipca do 31 grudnia. Przedsiębiorca samodzielnie jest zobowiązany do naliczenia wysokości opłaty eksploatacyjnej oraz do wniesienia jej w wysokości 40% na rachunek Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz 60% na rachunek gminnego funduszu.

Podatek od wydobywania niektórych kopalin

Podstawą prawną dla tego świadczenia jest ustawa z dnia 3 marca 2012 r. o podatku od wydobywania niektórych kopalin (Dz. U. z 2012 poz. 362). Przedmiotem opodatkowania jest masa wydobytej miedzi oraz srebra zawarta w koncentracie albo w samej rudzie, jeżeli podatnik nie przetwarza jej w koncentrat. Stawkę podatku ustala się odrębnie dla miedzi i odrębnie dla srebra. Dla miedzi obliczana jest ona w zależności od ceny miedzi w sposób następujący:

- a) jeżeli średnia cena za tonę miedzi nie przekracza 15.000 zł za tonę to stawkę oblicza się wg wzoru:

$(\text{średnia cena miedzi} - 12.000 \text{ zł}) \times 0,44$ – ale stawka podatku nie może być niższa niż 0,5% średniej ceny miedzi;

- b) jeżeli średnia cena miedzi przekracza 15.000 zł za tonę to stawkę podatku oblicza się wg wzoru:

$(0,033 \times \text{średnia cena miedzi}) + (0,001 \times \text{średnia cena miedzi})^{2,5}$ – ale stawka podatku nie może być wyższa niż 16.000 zł/tonę.

Przedsiębiorca sam ustala na podstawie powyższego wzoru wysokość podatku i sam składa deklarację podatkową w miesięcznym okresie rozliczeniowym. Organami podatkowymi jest Naczelnik Urzędu Celnego w Legnicy oraz Dyrektor Izby Celnej we Wrocławiu w odniesieniu do podziemnych zakładów KGHM Polska Miedź S.A. Przedsiębiorca jest zobowiązany do pomiaru rudy miedzi i wyprodukowanego koncentratu, wykorzystując do tych pomiarów zalegalizowane przyrządy pomiarowe. Analogiczna

sytuacja przedstawia się w przypadku srebra. Według analityków z Instytutu Sobieskiego w roku 2013 do budżetu państwa z tytułu tego tylko „podatku miedziowego” wpłynęło około 2 miliardy złotych.

Fundusz likwidacji zakładu górniczego

Przedsiębiorca, który uzyskał koncesję zgodnie z artykułem 128 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze ma obowiązek utworzyć fundusz likwidacji zakładu górniczego. Pod rządami nowej ustawy może utworzyć jeden fundusz i gromadzić środki na jednym rachunku bankowym dla wszystkich swoich zakładów górniczych. Środki funduszu mogą stanowić bony skarbowe lub obligacje emitowane lub gwarantowane przez Skarb Państwa. W zależności od stosowanej metody wydobywania, opłata kształtuje się w odpowiedni sposób. W przypadku eksploatacji odkrywkowej fundusz stanowi nie mniej niż 10% należnej opłaty eksploatacyjnej. Jeżeli wydobywanie kopaliny następuje z wykorzystaniem robót podziemnych lub przy pomocy otworów wiertniczych, to fundusz będą stanowiły środki o równowartości nie mniej niż 3% odpisów amortyzacyjnych od środków trwałych ustalonych stosownie od przepisów o podatku dochodowym. Środki gromadzone na tym rachunku mogą być uruchomione na ukierunkowane działania tylko w zakresie likwidacji, a w tym również rekultywacji zakładu górniczego, po uprzednim uzyskaniu decyzji dyrektora okręgowego urzędu górniczego, zatwierdzającej stosowny plan ruchu.

Do drugiej grupy podatków i opłat należą opłaty za korzystanie ze środowiska. Nie są to świadczenia związane tylko z działalnością górniczą. Z uwagi na charakter działalności górniczej stanowią one jednak ważny element przychodu dla budżetów gminnych, wojewódzkich i budżetu państwa.

Opłaty za korzystanie ze środowiska

Zgodnie z art. 273 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska opłata za korzystanie ze środowiska ponoszona jest w przypadku:

- **wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza,**
- **wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi,**
- **poboru wód,**
- **składowania odpadów.**

Od 2001 r. ustawodawca dokonał ujednolicenia systemu kar i opłat i w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska wprowadził instytucję opłat za korzystanie ze środowiska. W tytule V ustawy „Środki finansowo-prawne” stworzono system, który obejmował dotychczasowe regulacje wynikające z Prawa wodnego, ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska ustawy o odpadach. Jedynie z systemu tych opłat wyłamała się ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, w której odrębnie reguluje się sprawy opłat za usuwanie drzew i krzewów. Należy wiedzieć, że podmiotem ponoszącym opłaty są tylko podmioty korzystające ze środowiska. Podmiot korzystający ze środowiska jest pojęciem normatywnym i znajduje zdefiniowanie w art. 3 pkt. 20

ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Będzie nim każdy przedsiębiorca w rozumieniu art. 4 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej. Wpływy z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska zasilają Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie i gminne fundusze. Opłaty za korzystanie ze środowiska dokonuje się w ostatni dzień, w którym zgodnie z przepisami prawa podatkowego wpłata powinna nastąpić. Zasadą w opłatach za korzystanie ze środowiska jest ustalenie jej wysokości samodzielnie przez przedsiębiorcę. Po ustaleniu wysokości opłaty, przedsiębiorca wnosi ją na rachunek właściwego urzędu marszałkowskiego.

Podatki i opłaty związane z pracownikami i prowadzoną działalnością

Do trzeciej grupy danin publicznych należą świadczenia związane z pracownikami i obciążenia wynikające z prowadzenia działalności [Kaszelewicz, Zajączkowski 2010]. Ta grupa danin publicznych jest najbardziej zróżnicowana i jednocześnie stanowi największy udział ponoszonych obciążeń.

Ubezpieczenia społeczne i zdrowotne

Fundusz został utworzony ustawą z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych i jest państwowym funduszem celowym. Środki gromadzone na tym funduszu stanowią składki zaliczane jako przychód funduszu. Wysokość składek uzależniona jest od wynagrodzenia. W ramach funduszu wyodrębnione są inne fundusze tj.: fundusz emerytalny, rentowy, chorobowy, wypadkowy i rezerwowy. Analizując procentowy udział tego funduszu do świadczeń ponoszonych przez przedsiębiorstwo górnicze należy stwierdzić, że jest to jedna z ważniejszych pozycji mogąca stanowić nawet 37% wszystkich płatności dokonywanych przez firmę górniczą.

Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych

Fundusz ten również stanowi państwowy fundusz celowy, utworzony na podstawie ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy. Przychodami funduszu są składki opłacane przez pracodawcę (przedsiębiorcę górniczego) w zależności od wysokości podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe. Dysponentem środków finansowych jest minister właściwy ds. pracy.

Fundusz Pracy

Fundusz posiada status państwowego funduszu celowego i jest powołany na podstawie ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Przychodami funduszu są obowiązkowe składki płacone przez pracodawców za swoich pracowników, stypendystów i otrzymujących świadczenia. Dysponentem jest Minister właściwy ds. pracy, który przekazuje środki do samorządów województw i powiatów w celu łagodzenia skutków bezrobocia oraz finansowania programów na rzecz promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej. Podział środków następuje odpowiednio – 30% dla samorządu wojewódzkiego i 70% dla samorządu powiatu.

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Podstawą prawną powołania tego państwowego funduszu celowego jest ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych. Przychodami funduszu są składki opłacane przez pracodawców. Wysokość tych składek zależy od ilości osób zatrudnionych w zakładzie do ilości osób zatrudnionych z określonym stopniem niepełnosprawności oraz od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w poprzednim kwartale.

Podatek dochodowy od osób fizycznych

Podatek dochodowy od osób fizycznych dotyczy dochodu osiągniętego przez pracowników zatrudnionych u przedsiębiorcy górniczego. Jego wielkość określa ustawa z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku od osób fizycznych. Płatnik jest zobowiązany dla każdego pracownika obliczyć i pobrać zaliczkę na podatek w ciągu roku. Zaliczki te są wpłacane na rachunek Urzędu Skarbowego do 20 dnia każdego miesiąca, za miesiąc poprzedni.

Podatek dochodowy od osób prawnych

Podatek ten należy do tzw. podatków dochodowych, które obciążają dodatnie efekty działalności gospodarczej (zysk, dochód). Podatek ten uregulowany jest ustawą z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych. Zgodnie z art. 1 podatnikami podatku są osoby prawne, spółki kapitałowe w organizacji i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej: spółki cywilne, spółki jawne, spółki partnerskie, spółki komandytowe i spółki komandytowo-akcyjne. Podatnikiem może być też grupa kapitałowa. Przedmiotem opodatkowania jest dochód, rozumiany, jako osiąganie nadwyżki przychodów nad kosztami ich uzyskania. Zaliczki miesięczne na ten podatek wpłacane są na rachunek Urzędu Skarbowego do 20 dnia każdego miesiąca, za miesiąc poprzedni. Udział tego rodzaju podatku w płatnościach publicznych może stanowić od 5 do 8% wszystkich płatności.

Podatek od towarów i usług VAT

Podatek od towarów i usług jest regulowany ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług. Podatnikami VAT są generalnie podmioty wykonujące samodzielnie działalność gospodarczą bez względu na cel i rezultat takiej działalności. Podatek naliczany jest jako cena netto razy stawka podatku, co oznacza np. cena jednej tony produktu finalnego (węgiel) lub kopaliny towarzyszącej razy stawka. Deklaracje dla podatku od towarów i usług składa się we właściwym urzędzie skarbowym za okres miesięczny w terminie do 25 dnia miesiąca następującego po miesiącu, za który składana jest ta deklaracja.

Wpłata z zysku przez jednoosobowe spółki Skarbu Państwa

Podatek dochodowy obciążający przedsiębiorstwa państwowe i jednoosobowe spółki Skarbu Państwa. Pobranie podatku odbywa się na podstawie ustawy z dnia 1 grudnia 1995 r. o wypłatach z zysku przez jednoosobowe spółki Skarbu Państwa. Wypłaty z zysku dokonywane są zaliczkowo w okresach miesięcznych lub kwartalnych i stanowią bezpośrednie wpływy do budżetu państwa.

Inne podatki i obciążenia wynikające z prowadzonej działalności

Do tej grupy podatków będą należeć podatki od nieruchomości, podatki od gruntów rolnych i leśnych oraz podatek od środków transportu.

Podatek od nieruchomości

Jest to jeden z najistotniejszych dla budżetów gmin podatek. Zasady i wysokość jego opłat reguluje ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych. Przedmiotem opodatkowania jest zgodnie z art. 2 tej ustawy budynek, budowla i grunty. Podstawę opodatkowania dla budynku stanowi powierzchnia użytkowa określana w metrach kwadratowych. Podstawę opodatkowania dla gruntów stanowi powierzchnia tych gruntów wpisana do ewidencji gruntów. Ustawa określa tzw. stawki maksymalne. Rada Gminy w przyjętej uchwale może uchwalić stawki mniejsze, jakie będą obowiązywać w danym roku. Podatek od nieruchomości płacony jest do 15 dnia każdego miesiąca.

Podatek od środków transportu

Podatek od środków transportu jest regulowany ustawą z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych i dotyczy środków transportów o masie przekraczającej 3,5 tony. Podatek ten zasila budżety gmin, z przeznaczeniem na utrzymanie sieci dróg gminnych. Wysokość stawek od środków transportu określa rada gminy. Podatnicy tego podatku samodzielnie obliczają i dokonują opłaty na rachunek gminy. Uiszczenie podatku odbywa się do dnia 15 lutego i do dnia 15 września.

Opłata roczna i należność za wyłączenie gruntów rolnych lub leśnych z produkcji

Dla określenia świadczeń, jakie wpływają do budżetu państwa z tytułu działalności górniczej konieczne jest również wskazanie opłat i tzw. należności z tytułu wyłączenia z produkcji rolnej lub leśnej. W przypadku zajęcia takich gruntów pod działalność górnictwa konieczne jest uzyskanie zgody na wyłączenie. Kwestie te reguluje ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Wielkość opłat zależy od powierzchni wyłączenia, od klasy zajętego gruntu lub typu siedliskowego lasu. Opłaty roczne uiszcza się jednorazowo do 30 czerwca każdego roku.

5. Podsumowanie i wnioski

Działalność górnicza w Polsce z uwagi na swój rozmiar i siłę oddziaływania na otoczenie zarówno środowiskowe, społeczne jak i gospodarcze jest ważną gałęzią przemysłu kreującą rozwój gospodarczy państwa. Natomiast postrzeganie górnictwa tylko jako działalności wymagającej stałego dotowania państwa, bez wskazania przychodów, jakie rodzi dla Skarbu Państwa czy samorządów lokalnych jest krzywdzące. Niniejszy artykuł miał na celu przybliżyć zagadnienia związane z podatkami i daninami publicznymi płaconymi przez górnictwo. Mając tę wiedzę jest nadzieja, że podejmujący decyzje będą definiować warunki ekonomiczne dogodne dla rozwoju polskiego górnictwa w najbliższych latach.

Wnioski

Przedsiębiorcy górniczy są adresatem ponad 30 różnych podatków i danin publicznych stanowiących dochody budżetu państwa, jak również budżetów jednostek samorządów terytorialnych na terenach, których prowadzą swoją działalność.

Wśród opłat publiczno-prawnych stanowiących dochód jednostek budżetu państwa zaliczyć należy podatek od towarów i usług (VAT), podatek dochodowy od osób fizycznych i prawnych, wypłaty z zysku (lub w przypadku prywatyzacji kopalń – dywidendy dla właścicieli), składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne, składki na FGŚP, FP i PFRON, opłaty za korzystanie ze środowiska i część opłaty eksploatacyjnej.

Do budżetów jednostek samorządowych trafiają podatki od nieruchomości, od środków transportowych, podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych, należności i opłaty roczne za wyłączenie gruntów rolnych lub leśnych z produkcji rolnej bądź leśnej i opłata eksploatacyjna.

Corocznie z tytułu płatności publiczno-prawnych do sektora publicznego trafia około 10,0 miliardów złotych środków finansowych. Wśród nich największy udział stanowi podatek VAT, składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne oraz podatki i opłaty zasilaające budżety jednostek samorządów terytorialnych.

W związku z ponoszonymi świadczeniami do budżetu państwa, należałoby rozpocząć dyskusję, ile z kierowanych środków winno być redystrybuowane powrotnie do branży górniczej, jako tej, która je wytworzyła.

W niektórych świadczonych obciążeniach publiczno-prawnych dochodzi do tzw. „podwójnego opodatkowania” np. opłata eksploatacyjna i podatek od miedzi i srebra.

Wysokość ponoszonych obciążeń publiczno-prawnych jest barometrem nie tylko kondycji branży górniczej, ale i kondycji gospodarczej państwa, która działa jak naczynia połączone z innymi sektorami gospodarczymi.

Wielkość corocznych opłat publiczno-prawnych odprowadzanych wyłącznie przez kopalnie węglowe wynosi około 10 mld zł, co świadczy o tym, że ta gałąź przemysłu jest ważnym składnikiem gospodarki narodowej. Kopalnie węgla kamiennego w okresie od 2000 do 2013 roku wpłaciły do budżetów państwa prawie 91 mld zł.

Przeliczając płatności publiczno-prawne na przykład za 2011 rok dla górnictwa węglowego w Polsce otrzymujemy wartości danin przypadających na jedną tonę wydobycia węgla. Dla węgla kamiennego wielkość powyższa wynosi aż 120 zł/tonę, a w przypadku węgla brunatnego 19 zł/tonę wydobytego węgla. Wartości powyższe stanowią od 25 do około 40% kosztów wydobycia węgla.

W związku z krytyką górnictwa węglowego i podawanymi różnymi danymi na temat kwot wydatkowanych przez budżet państwa na rzecz tej branży, należy pogłębić analizy w tym zakresie i do społeczeństwa winny być podawane jedno, ale prawdziwe dane.

Wniosek końcowy

Dla rozwoju górnictwa w Polsce należy dokonać głębokiej analizy zakresu i wielkości ponoszonych danin przez przedsiębiorców górniczych. Daniny są przedmiotem regulacji wielu ustaw. Zauważa się brak spójnej i stabilnej międzyresortowej polityki w zakresie opłat publiczno-prawnych i podatków [Kulczycka, Nieć, Pietrzyk-Sokulska 2014]. Decydenci w naszym kraju w odniesieniu do górnictwa powinni pogłębić analizę w kierunku mniejszej fiskalizacji. Przysłowiowy grosz więcej, w obecnym układzie zobowiązań finansowych, może okazać się zbyt trudnym do udźwignięcia przez przedsiębiorców górniczych. Należy zmienić tę niewłaściwą drogę, ponieważ przy obecnej polityce UE w zakresie ekologii – co wiąże się z dalszymi obciążeniami finansowymi, może dojść do drastycznego ograniczenia działalności górnictwa w Polsce.

Tezy artykułu zostały wygłoszone na konferencji Aktualia 2014 w listopadzie 2014 roku.

*prof. dr hab. inż. Zbigniew Kasztelewicz
AGH Akademia Górniczo-Hutnicza*

*dr Miranda Ptak
Okręgowy Urząd Górniczy we Wrocławiu*

Literatura:

1. Fiedor B. i inni, pod red. Fiedor B.: Podstawy ekonomii środowiska i zasobów naturalnych, str. 299. Warszawa 2002.
2. Holinka Z.: Płatności publiczno-prawne uiszczane przez górnictwo węgla brunatnego. Praca niepublikowana. Bogatynia 2014.
3. Kasztelewicz Z., Zajączkowski M.: Wpływ działalności górnictwa węgla brunatnego na sektor publiczny. Górnictwo i Geoinżynieria / Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica, Kraków, R. 34 z. 4 s. 327–338, 2010.
4. Kasztelewicz Z.: Brońmy węgla, gdy jeszcze nie jest za późno! Kwartalnik Węgiel Brunatny nr 2013 1/82. Związek Pracodawców Porozumienie Producentów Węgla Brunatnego. 2013.
5. Kosikowski C., Ruśkowski E.: Finanse publiczne i prawo finansowe wyd. II, Warszawa, str. 491 i następne. 2006.
6. Kulczycka J., Nieć M., Pietrzyk-Sokulska E.: O daninach słów kilka. Surowce i maszyny budowlane. Dwumiesięcznik, nr 3/2014(581). 2014.
7. Olszowski J.: Płatności publiczno-prawne uiszczane przez górnictwo węgla kamiennego. Praca niepublikowana. Katowice 2014.
8. Radecki W.: Opłaty i kary pieniężne w ochronie środowiska. Komentarz do przepisów ustaw: prawo ochrony środowiska, o odpadach, o międzynarodowym obrocie odpadami, o ochronie przyrody. Warszawa. 2009.
9. Tajduś A., Kaczorowski J., Kasztelewicz Z., Czaja P., Cała M., Bryja Z., Żuk St.: Węgiel brunatny – oferta dla polskiej energetyki. Możliwość rozwoju działalności górnictwa węgla brunatnego w Polsce do 2050 roku. Komitet Górnictwa PAN, Kraków. 2014.

Rewitalizacja zwałowiska Kopalni Węgla Brunatnego Nochten dla funkcji przyrodniczych – Łużycki Park Znaleźisk

Anna Ostrega

1. Geneza utworzenia Łużyckiego Parku Znaleźisk Nochten

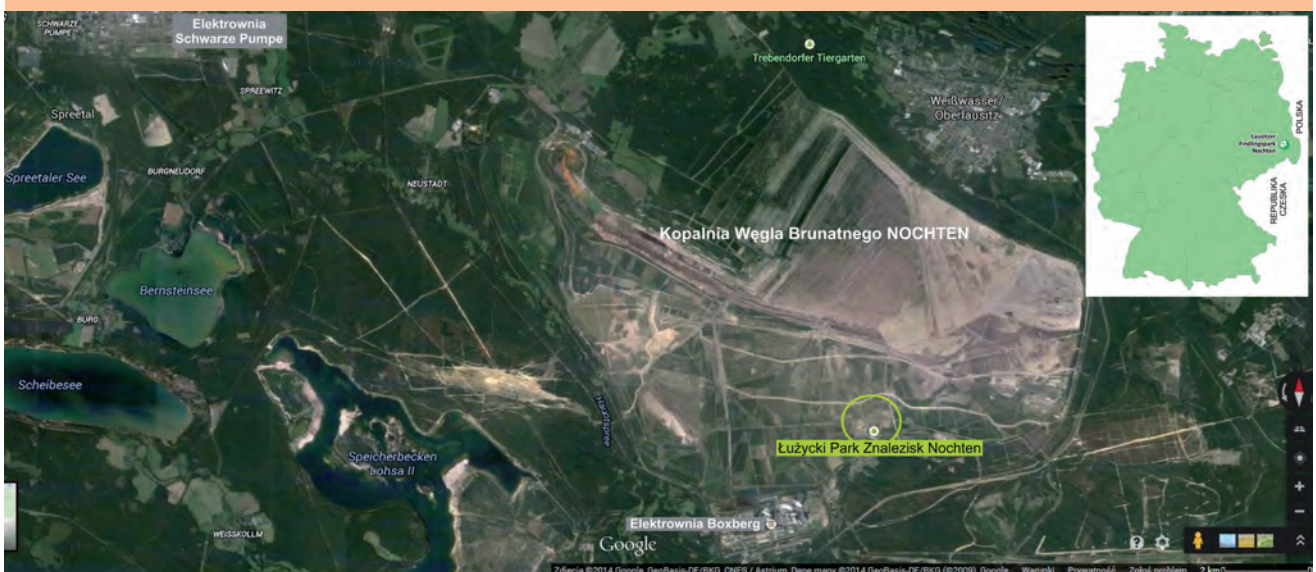
Łużycki Park Znaleźisk Nochten (również Nochten Park) (niem. *Lausitzer Findlingspark Nochten*) jest efektem realizacji ogrodniczych pasji jednego z pracowników Kopalni Węgla Brunatnego Nochten – geologa dra Hansa Ulbrichta. Hans Ulbricht już, jako emerytowany pracownik, w 1999 roku założył Fundację Förderverein Lausitzer Findlingspark Nochten e.V. i przystąpił do tworzenia parku na terenie zwałowiska wewnętrznego Kopalni Nochten. Głównym budulcem parku są zatem masy nadkładowe oraz gazy narzutowe odkryte podczas eksploatacji, jak również rośliny. Idea budowy parku wsparta została przez zarząd i załogę Kopalni Nochten, urząd górniczy, władze landu, a także okolicznych mieszkańców.

nowi, zatem atrakcyjną i chętnie odwiedzaną oazę zieleni wśród terenów przemysłowych.

2. Budowa i urządzanie Nochten Parku

Tworzenie parku rozpoczęto od przebudowania pierwotnie płaskiego terenu zwałowiska wewnętrznego. Celem było uformowanie urozmaiconego krajobrazu – utworzenie wzniesień, dolin i wąwozów oraz zbiorników wodnych. Prace te wykonane zostały przy wykorzystaniu maszyn, jak również siły roboczej firmy Vattenfall w ramach technicznej rekultywacji terenu. Finansowego wsparcia udzieliły władze Landu Saksonia, a personalnego, w postaci siły roboczej, Federalny Urząd Pracy w ramach akcji „Wspieranie rynku pracy” (ABM Mittel für Arbeits-Beschaffungs-Maßnahmen). Zwałowisko zostało ustabilizowane geotechnicznie i jest prowadzony ciągły monitoring.

Pierwsze 10 ha Nochten Parku udostępniono dla zwiedzających w 2003 roku. Potem park był sukcesywnie powiększany, jak również wyposażany w dodatkowe obiekty i atrakcje. Obecnie zajmuje

Rys. 1. Lokalizacja Łużyckiego Parku Znaleźisk Nochten.

Nochten Park zlokalizowany jest w miejscowości Nochten (gmina Boxberg), około 50 km od przejścia granicznego w Jędrzychowicach. Położony jest pomiędzy rozległym wyrobiskiem Kopalni Węgla Brunatnego Nochten a Elektrownią Boxberg (rys. 1). Sta-

powierzchnię 20 ha. W 2005 roku dla najmłodszych zbudowano plac zabaw na wzór piaszczystej i skalistej pustyni z oazą (rys. 2).

W 2007 roku oddano do użytku centrum informacji dla odwiedzających z salą wystawową i konferencyjną. Budowę tego obiek-

Rys. 2. Plac zabaw (A. Ostreğa).

tu poprzedzono wykonaniem prac geotechnicznych mających na celu zagęszczenie gruntu do głębokości 30 m poprzez wbudowanie pali i szotrów.

3. Charakterystyka Nochten Parku

Park tworzy ok. 7.000 głazów misternie ułożonych w ogród. Pochodzą głównie z Kopalni Węgla Brunatnego Nochten. W rejon łuzyc zostały przemieszczone w epoce lodowcowej poprzez masy lodu przesuwające się od Skandynawii na południe Europy. Wyeksponowane w parku głazy stanowią zatem świadectwo epoki lodowcowej. Najcięższy okaz znajdujący się w parku waży 40 ton.

Poza głazami park stanowią różnego rodzaju ogrody kwietne, zagajniki i stawy. Założenie parkowe podzielone jest na ogrody tematyczne:

- Ogród kamienny (skalniak),
- Ogród przystawowy,
- Ogród wrzosów,
- Wrzosowisko naturalne,
- Wrzosowe bagnisko,
- Mała Skandynawia.

Centralną część parku stanowi usytuowany na wzniesieniu ogród kamienny (rys. 3). Nasadzano tu rośliny lubiące ekstremalne warunki (suszę, niską temperaturę do -30 st.). Wśród roślinności dominuje opuncja, rosną tu także sukulenty, rozchodnik, rojnik, lewizja, płomyk szydlasty. Znajdujące się na wschodnim krańcu ogrodu kamiennego zbocze obsadzone jest szatwią, kocimiętką

Rys. 3. Ogród kamienny i staw (fot. A. Ostreğa).

Rys. 4. Kwitnące rododendrony w ogrodzie przystawowym
(źródło: www.findlingspark-nochten.de).

i dzwonekami, a od koloru tych kwiatów nazwane jest „niebieskim zbożem”. Natomiast w zachodnim skraju ogrodu kamiennego utworzono ogród na wapieniach, gdzie podziwiać można wapieniolubne gatunki roślin np. różne odmiany goździków, fiołki alpejskie i różaneczniki alpejskie.

Strumyki z kaskadami i wodospadami połączone zostały ze stawem o powierzchni 0,4 ha. Na terenie

przyległym do wodospadu rosną karłowate rośliny iglaste. Pomiędzy ogrodem kamiennym a stawem ogrodowym znajduje się łąka tymiankowa.

Poza pięknie urządzonym stawem z roślinnością wodną atrakcją ogrodu przystawowego stanowią rododendrony (rys. 4).

W dalszej części parku urządzone zostały różnego rodzaju wrzosowiska (rys. 5). W ogrodzie wrzosów wysadzonych zostało 160 gatunków tych roślin, m.in. zimowy gatunek (wrzos górski) kwitnący od listopada do kwietnia. Wrzosowisko naturalne tworzą wrzosy, jakie spotkać można na terenie otaczającym park. Zatem

Rys. 6. Mała Skandynawia (fot. A. Ostreğa).

Rys. 5. Ogród wrzosów (A. Ostreğa).

ogród parkowy wtapia się w otoczenie bogate we wrzosowiska. Na terenie parku znajduje się także trzęsawisko z rzadkimi okazami flory przeniesionymi tutaj z przedpola eksploatacji. Rośliny te wykorzystywane są do rekultywacji terenów przekształconych.

Rys. 7. Koncert chóru (źródło: www.findlingspark-nochten.de).

Jedną z atrakcji Nochten Parku jest Mała Skandynawia utworzona na stromym zboczu wzniesienia z 90 skalnych złazisk. Ułożone zostały na mapie Skandynawii dokładnie w miejscach skąd pochodzą (rys. 6). W pobliżu znajduje się „ścieżka zmysłów”.

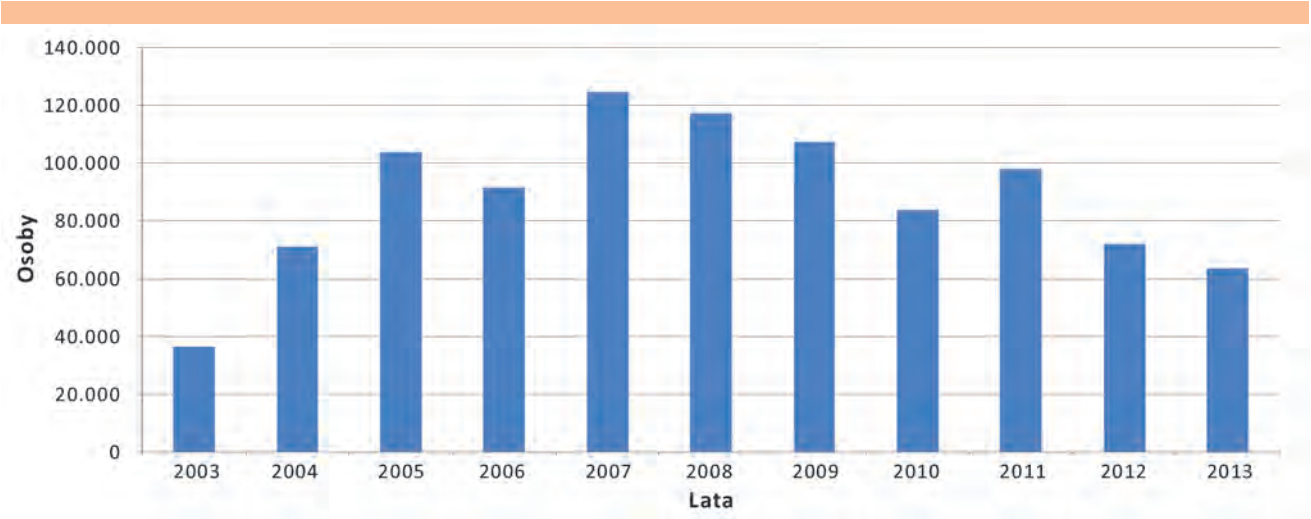
Roślinność parku dobrana została tak, aby obiekt ten był atrakcyjny o różnych porach roku. Przyrodnicza sceneria parku wykorzystywana jest także, jako tło imprez kulturowych np. występy chóru (rys. 7).

4. Nochten Park w liczbach

Łącznie do roku 2012 koszt budowy i urządzenia Nochten Parku wyniósł 4 mln euro. Nochten Park można zwiedzać pomiędzy 15 marca do 15 listopada. W ciągu 10 lat (2003-2013) park odwiedziło prawie 969 tys. osób, przy czym są to osoby wykupujące bilet wstępu (rys. 8). Rzeczywista liczba zwiedzających jest znacznie większa.

Rys. 9. Jeden ze sponsorowanych krzewów (fot. A. Ostrega).

Rys. 8. Zestawienie liczby osób odwiedzających Nochten Park (płacących bilet wstępu) w latach 2003-2013 (na podstawie informacji z Nochten Parku).

W parku zatrudnienie znalazło 20 osób, przy czym poza sezonem liczba zatrudnionych ograniczona jest do 7. Źródłami przychodu parku są: wpływy ze sprzedaży biletów wstępu, wyhodowanych roślin i pamiątek oraz sadzonek drzew i krzewów. Możliwość zasadzenia drzewa dla uczczenia kogoś lub na pamiątkę wydarzenia kosztuje 50-100 euro. Przy takich drzewach widnieją tabliczki z nazwiskami darczyńców lub obdarowanych (rys. 9).

5. Perspektywy na przyszłość

W przyszłości park będzie stanowił część zrekultywowanej dla funkcji przyrodniczych (w tym naturalnej sukcesji) i wodnych odkrywki Nochten. Już dziś park połączony jest z wieżą widokową zbudowaną nad wyrobiskiem Nochten za pomocą ścieżki rowerowej. Udostępniona dla wszystkich wieża (rys. 10) umożliwia obserwację eksploatacji węgla brunatnego oraz zwałowania nadkładu. Natomiast w przyległym pawilonie można zapoznać się z danymi (rys. 11) na temat eksploatacji, jak również planowanej rekultywacji.

Nochten Park jest włączony w Szlak Parków i Ogródów rozciągający się po obu stronach Nysy. Jest znakomitym uzupełnieniem funkcji rekreacyjnych, jakie wprowadzone zostały do jezior poeksploatacyjnych znajdujących się w bliższym lub dalszym otoczeniu np. Bärwalder See, Berzdorfer See czy Geierswalder See.

Rys. 11. Widok z wieży widokowej na zwałowisko wewnętrzne Nochten planowane do rekultywacji dla funkcji przyrodniczych (fot. A. Ostrenga).

6. Podsumowanie i wnioski

Łużycki Park Znaleźisk Nochten tworzony jest od 2000 roku na terenie wewnętrznego zwałowiska Kopalni Węgla Brunatnego Nochten. Udostępniony dla zwiedzających od 2003 roku, jest sukcesywnie rozbudowywany i wyposażany w dodatkowe atrakcje. Stanowi atrakcyjny przyrodniczo teren położony pomiędzy czynną jeszcze Kopalnią Nochten i Elektrownią Boxberg.

Fakt zrealizowania tego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, jego sukcesywna rozbudowa oraz zainteresowanie, jakie wzbudza wśród turystów pozwalając tym samym na utrzymanie obiektu, przesądza o sukcesie. Na sukces ten składa się niewątpliwie pasja pomysłodawcy i inicjatora tego przedsięwzięcia, jak również wsparcie udzielone przez takie podmioty jak firma Vattenfall, Land Saksonii i Federalny Urząd Pracy.

Utworzenie Łużyckiego Parku Znaleźisk Nochten jest przykładem doskonałego wykorzystania pozostałości po odkrywkowej eksploatacji w Kopalni Nochten, a więc mas ziemnych i skalnych przemieszczonych w związku z wydobyciem węgla brunatnego. Jest to niewątpliwie działanie na rzecz przyrody i wzrostu bioróżnorodności, jednak bez pomijania człowieka i jego potrzeb, w tym tworzenia miejsc pracy i wypoczynku.

Opracowano na podstawie informacji przekazanych przez dra Hansa Ulbrichta oraz materiałów dostępnych na oficjalnej stronie Łużyckiego Parku Znaleźisk Nochten:

<http://www.findlingspark-nochten.de>

*dr hab. inż. Anna Ostrenga
Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie
Wydział Górnictwa i Geoinżynierii*

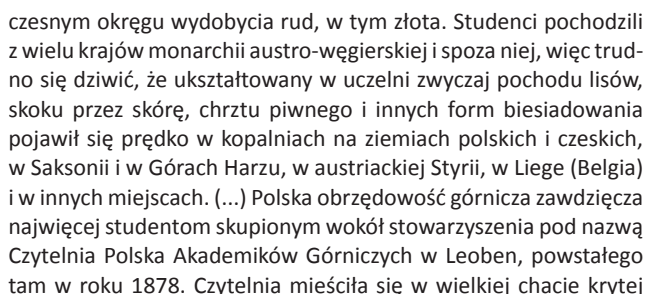
Rys. 10. Wieża widokowa przy odkrywce Nochten (fot. A. Ostrenga).

Downloaded from <http://www.jstor.org/stable/2346192> Tue, 27 Jun 2016 12:02:11 UTC

Ekspozycja jest opowieścią o bogactwie górniczych tradycji, a zwłaszcza o jednym z nieodłącznych elementów obchodów dnia patronki górników, św. Barbary – wielowiekowej tradycji spotkań gwarków, czyli o karczmie piwnej.

Prof. Artur Bęben tak pisze o historii gwareckich spotkań: „W tradycjach górniczych, poczynając od średniowiecza, raz w roku zbierano się dla dokonania podsumowania wyników pracy, rozliczenia strat oraz podziału zysku. W tym doniosłym zebraniu uczestniczyli gremialnie gwarkowie i starszyzna górnicza pod przewodnictwem namiestnika królewskiego. Zebrania te z czasem przerodziły się w święto górnicze, podobnie jak zwyczajowe dożynki podsumowują roczną pracę rolnika. (...) Drugim ważnym celem zebrania gwarków, oprócz okresowego rozrachunku, było przyjęcie fuksów do stanu górniczego. Fuks, albo lis, to kandydat do stanu górniczego, który przeszedł już szkolenie. To przyjęcie fuksów do stanu górniczego można porównać z wyzwołaniami czeladników w cechach rzemieślniczych. Określenie fuks nie oznacza w żadnym przypadku określenia pogardliwego. Zwyczaj nakazywał, by uczestników zebrania pokazać miastu, a więc najczęściej po uroczystej mszy świętej w kościele odbywał się uroczysty przemarsz paradnie ubranych górników z pocztem sztandarowym i kapelą górniczą, doboszami i fanfarzystami. Na czele pochodu do odpowiednio przygotowanego miejsca zebrania kroczył starosta górniczy wraz z starszyzną. Z uwagi na liczbę gwarków dla przeprowadzenia takiego zebrania potrzebny był lokal odpowiednio duży. Jedynymi więc dostępnymi, odpowiedniej wielkości lokalami były sale w karczmach i zajazdach. (...) Picie piwa przeplatane śpiewem i wesolymi pogwarkami, prowadzone jednak według ustalonego ceremoniału, stało się powszechnym elementem kulturowych współcześnie tradycji górniczych”. [1]

Rodowód biesiad górniczych badali także J. Górecki i E. Sermet. Jak ustalili „Pierwsza uczelnia górnicza powstała w roku 1763 w Schemnitz (dzisiejszej Bańskiej Szczawnicy na Słowacji) – ów-

*Wejście lisów podczas jednej z pierwszych karczm.
Fot. Andrzej Baraniak*

strzechą, przypominającą domy na ziemiach polskich rozdartych wówczas rozbiorami. To z tamtych czasów pochodzi określenie „starej strzechy” – doświadczonego absolwenta uczelni górniczej. Kuratorem Czytelni był Leon Syroczyński, późniejszy współzałożyciel i jeden z pierwszych doktorów honoris causa Akademii Górniczej w Krakowie. Po odzyskaniu niepodległości w roku 1918 rolę Czytelni w Leoben w kultywowaniu tradycji górniczej na ziemiach polskich przejęła krakowska Akademia Górnicza (od 1949 Akademia Górniczo-Hutnicza). Do dziś najpełniejszy, historyczny scenariusz karczmy piwnej jest realizowany w AGH podczas uroczystości kończących zwykle obchody „barbórki” w polskim górnictwie. Z tradycji tej czerpią zaś najlepsze wzory absolwenci AGH zatrudnieni w największych kopalniach węgla, rud, soli itp., organizując

*Długoletni skryba i autor książki piwnej Zbigniew Woźniak.
Fot. Andrzej Baraniak*

tam świetne zebrania gwarków. Szacunek dla tradycji nie wyklucza oczywiście różnych form uatrakcyjnienia spotkań gwareckich, np. przedstawienia w humorystycznym kształcie bieżących problemów polskiego górnictwa.” [2]

O tym, jak tradycja górniczych spotkań dotarła do Konina

Lato 1976 roku, dyrektor kopalni „Konin” Adam Winter do inż. Jerzego Ryguły: „No... widzę, że wy tu w Koninie w ogóle mało wiecie! Siadaj bracie i zapisz sobie! Spotkasz się z Sokołowskim (...), on ci wszystko wytłumaczy. Przygotujesz razem z nim scenariusz Karczmy Piwnej, która od tego roku będzie zawsze organizowana na Barbórkę w naszej kopalni!”.[3] W efekcie tej rozmowy kilka miesięcy później, 3 grudnia 1976 r. po raz pierwszy w zagłębiu konińskim zabrzmiały słowa pieśni:

*Idą, idą lisy z góry, lamp górniczych światła płoną
Niechaj pieśń rozpoczyna chóry, niech ich przyjmie bratnie grono*

Jak skrupulatnie zanotował skryba w księdze piwnej „Anno domini MCMLXXVI, w trzydziestym pierwszym roku gwarectwa konińskiego, uświetniony obecnością Starej Strzechy Adama Wintera, pierwszy tradycyjny skok przez skórę został odprawowany”. A Jerzy Ryguła (obecny prezes Koła Seniora SITG) dodał: „Społeczność górnicza cechowała zawsze silna wewnętrzna zwartość i solidarność, którą ukształtowały trudne warunki pracy i zagrożenie. Specyficzna, w żadnym innym zawodzie niespotykana dyscyplina górnicza, a przy tym silne poczucie tradycji i dumy zawodowej, sprawiły, że od zarania dziejów górnictwa, rządziło się ono własnymi zwyczajami. Takim zwyczajem o wieloletnich tradycjach historycznych jest Karczma Piwna, której kultywowanie rozpoczęło gwarectwo konińskie.”

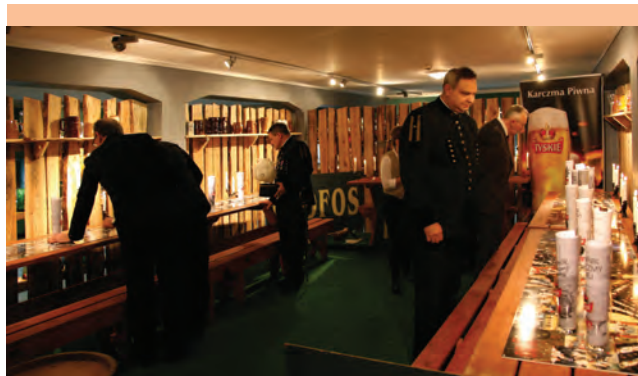
W ciągu wielu lat tradycyjnych spotkań gwareckich w kopalni Konin, księga zapełniała się pamiątkowymi wpisami konińskich gwarków i wielu gości, w tym wybitnych naukowców, którzy „gromadzili się, by przy kuflu piwa szukać wytchnienia w niefrasobliwym, a nawet frywolnym dialogu, okraszonym pieśnią”. [1] Znajdziemy tam zatem słowa prof. Adama Stefana Trembeckiego z Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie czy wpis z 1993 r. twórcy Katedry Gleboznawstwa i Rekultywacji na Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu, prof. Jan Bendera: „Karczma jest symbolem trudu, solidarności i miłości do zawodu. Jednoczy ludzi. Czuję się wśród Was szczęśliwy, Wam bliski. Jeden z Was! J. Bender.”

O tym, jak powstała wystawa

Impulsem do realizacji tego przedsięwzięcia stała się prezentacja daru profesora Artura Bębna, który odwiedził konińskie muzeum i doceniając stałą wystawę o regionalnym przemyśle wydo-

Historyczny kufel pierwszej karczmy piwnej.

Sala wystawowa nawiązuje do atmosfery spotkań gwarków.

bywczym, w 2011 roku ofiarował do górniczej kolekcji swą liczącą około 370 egzemplarzy kolekcję pamiątkowych kufli i szklaneczek. Gromadził ją w latach 1950-2010, uczestnicząc w kilkuset spotkaniach gwarków w zakładach przemysłowych: górnictwa węgla i rud, wapienniczym, cementowym.

Jak przed laty „kolasą mechaniczną z Królewskiego Miasta Krakowa” przybył do Konina prof. Artur Bęben.

Prof. dr hab. inż. Artur Bęben – były prorektor AGH, luminarz polskiej nauki, autor 350 prac naukowych, laureat wielu nagród i wyróżnień, jest również niestrudżonym popularyzatorem tradycji górniczych i autorem monografii obejmującej ich opis od zarania dziejów górnictwa do czasów obecnych. Książka pt. *Górnicza lampa się pali... O tradycjach górniczych i hutniczych w Akademii Górniczo-Hutniczej i nie tylko – bogato ilustrowany przewodnik subiektywny to kompendium wiedzy, a jednocześnie pełna humoru, fascynująca lektura. Prof. Bęben brał udział w wypracowaniu formuły spotkań gwarków konińskiej kopalni, sprawując kilkunastokrotnie funkcję Prezesa Wysokiego, a w Sprawach Piwnych Zawsze Nieomyślnego Prezydium.*

Na wystawie można podziwiać kufle ceramiczne, szklane, kolorowe, przezroczyste, piękne i kiczowate, o różnych kształtach i wielkościach – reprezentujące przekrój przemysłu wydobywcze-

go w Polsce. Kolekcja była wcześniej prezentowana w muzeum w Złotoryi. Na wystawie znalazł się także cały zbiór kufli ze spotkań konińskich gwarków (łącznie z pierwszym historycznym kuflem ze specjalną pieczęcią) i sprzęty, które tej zabawie towarzyszą, np. tron króla piwnego, czy dyby, w które zakuwa się za karę niesfor-nych gwarków. A także fotografie z wielu spotkań gwareckich od początku konińskiej karczmy. Wielką atrakcją są również archiwalne zdjęcia z uczelni górniczej w Leoben oraz zdjęcia z uroczystości barbórkowych w Akademii Górniczej w Krakowie z okresu międzywojennego.

Malownicze wejście lisów.

Historia karczm piwnych nierozzerwalnie związana jest ze świętym patronką górników – zdaniem twórców wystawy niezbędna stała się zatem także krótka prezentacja innych uroczystości i zwyczajów podczas obchodów Barbórki w Akademii Górniczo-Hutni-

Pokaz skoku przez skórę.

czej w Krakowie oraz w kopalni Konin. Częścią ekspozycji jest zbiór rzeźb i statuetek św. Barbary, udostępnionych m. in. przez Stanisława Jareckiego i Grzegorza Ziółkowskiego, który przypomniał ciekawą historię pomnika górniczej patronki stojącego przed siedzibą kopalni Konin w Kleczewie.

Fragment kolekcji prof. A. Bębna.

W kultywowaniu tradycji górniczych w regionie konińskim udział miały i mają władze kopalni, Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Górnictwa przy Kopalni Konin, Koło Seniora SITG przy Kopalni Konin, związki zawodowe działające wraz ze swoimi Kołami Seniora, jak również szerokie grono zapaleńców. Należy szczególnie podkreślić, że tradycje górnicze integrują obecnych i byłych pracowników kopalni bez względu na ich wiek i stanowiska zawodowe.

Twórcy wystawy mają nadzieję, że konińska ekspozycja pozwoli dostrzec głęboki sens kultywowania górniczych tradycji bo, jak napisali J. Górecki i E. Sermet „...polska karczma piwna jest szczególnie cennym i pielęgnowanym reliktem obyczajowości górniczej w skali Europy”. Otwarcie wystawy nastąpiło 10 grudnia, honorowym gościem był prof. Artur Bęben. Podczas spotkania po-

Tradycje górnicze to pasja prof. A. Bębna.

kazano najważniejszy fragment karczmy piwnej – skok przez skórę; zaprezentowali go z pełnym ceremoniałem członkowie koła SITG przy kopalni Konin. Ekspozycja będzie czynna do 30 czerwca 2015 roku.

Izabela Lorek
Muzeum Okręgowe w Koninie

Kazimierz Brzeg
Koło Seniora SITG PAK KWB Konin S.A.

Przypisy:

- [1] Bęben Artur, *Górnicza lampa się pali... O tradycjach górniczych i hutniczych w Akademii Górniczo- Hutniczej – i nie tylko – bogato ilustrowany przewodnik subiektywny*, Uczelniane Wydawnictwa Naukowo-Dydaktyczne, Kraków 2008
- [2] Górecki Jerzy, Sermet Edyta, *Tradycje górniczej karczmy piwnej*, w: *Dzieje górnictwa – element europejskiego dziedzictwa kultury*, pod red. P.P. Zagożdżona i M. Madziarza, Wrocław 2008; http://www.history-of-mining.pwr.wroc.pl/attachments/article/20/07GoreckiSermet-Tradycje_karczmy_piwniej.pdf dostęp 28.08.2014 r.
- [3] Wyimki. Kronika 65-lecia Kopalni Węgla Brunatnego „Konin”, red. Ewa Galantkiewicz, Konin 2010

Na 4 grudnia 2011

Szczęścia wiele – mocnej pieśni –
niech się humor w złoto zmieni –
niech się piwo szczerze leje
w kufle wielkie – niech złe myśli
precz uciekną radość szczerą
wszystkich złączy –
Stu lat życzę – i wigoru –
niech spełnienia wór rozplączą
dobre wróżki – a nadzieje wiatr
przywieje z słońca strony –
niech dziś Wszyscy razem
wspólnie przyjaźń szczerą
wskroś ogłoszą – a że czasem
sprośne śpiewki –
niech Barbara ich nie słuca –
niech swe rączki sprawiedliwe
wzniesie w górę wetknie palec
w konchę ucha – a że radość
jest wszechmocna – więc
radujcie – wszak to pora –
piękna jest tradycji mowa –
trzeba uczcić kiedy pora.

Bronisława Betlej

PGE GiEK S.A.

Połączenie PGE Gubin Sp. z o.o. z PGE GiEK S.A.

PGE Gubin Sp. z o.o. zostanie połączona z PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. – krajowym liderem wydobycia węgla brunatnego i produkcji energii elektrycznej.

Od stycznia 2015 roku cały potencjał energetycznego giganta, jakim jest PGE GiEK S.A., wraz z zasobami finansowymi i ludzkimi będzie do dyspozycji projektu „Gubin”.

Spółka celowa PGE Gubin Sp. z o.o., powołana do przygotowania inwestycji budowy kompleksu wydobywczo-energetycznego z wykorzystaniem zasobów złoża węgla brunatnego Gubin, jest obecnie w 100 proc. własnością PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. (PGE GiEK S.A.). Ogłoszony przez obie spółki plan przewiduje połączenie PGE Gubin sp. z o.o. z dotychczasowym właścicielem w styczniu 2015 r.

PGE GiEK jest liderem krajowego wydobycia węgla brunatnego i wytwarzania energii. Połączenie obu spółek w sposób istotny podkreśla więc wagę projektu dla działalności Grupy Kapitałowej PGE. Planowana budowa kompleksu wydobywczo-energetycznego w oparciu o złożę węgla brunatnego Gubin jest inwestycją ujętą w strategii Grupy, i stanowi dobrą perspektywę dla rozwoju regionu, w szczególności gmin Gubin i Brody.

PGE GiEK S.A. jest podmiotem, który w Grupie Kapitałowej PGE odpowiada za zarządzanie działalnością aktywów wydobywczo-wytwórczych i inwestycje w obszarze energetyki konwencjonalnej (kopalnie, elektrownie, elektrociepłownie). Prace związane z przygotowaniem budowy kompleksu „Gubin”, które mają obecnie na celu m.in. uzyskanie koncesji na wydobywanie węgla brunatnego, będą realizowane w ramach dedykowanej temu projektowi struktury organizacyjnej spółki PGE GiEK. W skład zespołu projektowego wejdą doświadczeni pracownicy PGE GiEK S.A., a także PGE Gubin Sp. z o.o., dotychczas zaangażowani w działania związane z przygotowaniem inwestycji.

Po połączeniu spółek, PGE GiEK S.A. wejdzie we wszystkie prawa i obowiązki spółki przejętej, tj. PGE Gubin Sp. z o.o. Oznacza to m.in., że kontynuować będzie w pełnym zakresie współpracę z organizacjami działającymi na rzecz społeczności lokalnej.

Rusza inwestycja w Elektrowni Turów

Wykonawcy nowego bloku na węgiel brunatny w kompleksie wydobywczo-energetycznym Turów otrzymali 1 grudnia 2014 r. Polecenie Rozpoczęcia Prac (tzw. NTP – *Notice To Proceed*). Zgodnie z umową, przekazanie bloku do eksploatacji nastąpi w terminie 56 miesięcy od daty wystawienia NTP, czyli w trzecim kwartale 2019 r. Energii elektrycznej wyprodukowanej w nowym bloku wystarczy do zaspokojenie potrzeb ok. 1 mln gospodarstw domowych.

- PGE nie zwalnia tempa. Po rozpoczęciu budowy dwóch nowych bloków w Opolu, dzisiaj stawiamy kolejny krok w realizacji strategii Grupy Kapitałowej PGE na lata 2014-2020 – mówi **Marek Woszczyk, prezes zarządu PGE Polskiej Grupy Energetycznej**. - W Turowie rozpoczynamy inwestycję, która podniesie wartość Grupy i dzięki produkcji taniej energii w oparciu o węgiel brunatny zagwarantuje biznesowi stabilne fundamenty dla prowadzenia swojej działalności. Z nami bezpiecznie mogą się również czuć polskie rodziny, ponieważ korzystamy przede wszystkim z lokalnie dostępnych paliw – dodaje **Marek Woszczyk**.

Marek Woszczyk, prezes zarządu PGE Polskiej Grupy Energetycznej.

Inwestycja w znaczący sposób przyczyni się do rozwoju regionu. W trakcie realizacji projektu, kontrakty na dostawę surowców i materiałów otrzyma kilkaset firm, prace wykonywać będzie ponad 100 przedsiębiorstw budowlanych, a zatrudnienie na placu budowy w szczytowym momencie sięgnie 2 tys. osób.

Nowy blok energetyczny w Elektrowni Turów zastąpi wycofane z eksploatacji jednostki starszej generacji. Odbudowa mocy jest przede wszystkim elementem optymalizacji sposobu wykorzystania całego kompleksu wydobywczo-energetycznego Turów, w tym również zagospodarowania dostępnych złóż węgla. Wpływa także na poprawę bezpieczeństwa energetycznego kraju.

Projekt o wartości około 4 mld zł brutto realizuje konsorcjum firm: Mitsubishi Hitachi Power Systems Europe GmbH (lider konsorcjum z 55,38 proc. udziałów), Budimex SA (partner konsorcjum z 22,31 proc. udziałów) oraz Tecnicas Reunidas SA (partner konsorcjum z 22,31 proc. udziałów).

- To dla nas bardzo ważny kontrakt, ponieważ chcemy uczestniczyć w budowie i modernizacji infrastruktury energetycznej naszego kraju. Cieszę się, że pracujemy w konsorcjum z renomowanymi partnerami dla tak ważnego klienta – mówi **Dariusz Blocher, prezes zarządu Budimeksu**.

- To już kolejny kontrakt, który MHPSE realizuje w Polsce w ramach konsorcjum. Jest to jednoznaczny dowód na dobór odpowiedniej strategii biznesowej polegającej na skupieniu się na Polsce i szerzej – regionie Europy Środkowej oraz Turcji – mówi Rainer Kiechl, prezes zarządu Mitsubishi Hitachi Power Systems Europe GmbH.

Parametry techniczne nowego bloku będą spełniać wymagania związane z ochroną środowiska wynikające z przepisów krajowych i dyrektyw unijnych. Realizowana budowa nowoczesnych bloków węglowych w Opolu i Turowie, zastępujących stopniowo stare jednostki, będzie miała pozytywny wpływ na środowisko z uwagi na znacznie niższą – nawet o 25 proc. – emisję CO_2 , w porównaniu do jednostek starszego typu.

Budowa prowadzona przez PGE Górnictwo i Energetykę Konwencjonalną, spółkę z Grupy Kapitałowej PGE, została zaplanowana na terenie Elektrowni Turów w otoczeniu istniejącej infrastruktury energetycznej. Nie będzie wiązała się ze zmianą dotychczasowego sposobu zagospodarowania przestrzeni, co stanowi duży atut tej inwestycji pod względem społecznym i oddziaływania na środowisko. Nowy blok nie spowoduje także istotnych zmian w krajobrazie i pozwoli w maksymalny sposób zintegrować pomocnicze układy technologiczne z już istniejącymi w funkcjonującej elektrowni.

Nowy blok w Elektrowni Turów jest jednym z projektów ambitnego programu inwestycyjnego Grupy Kapitałowej PGE o łącznej wartości ok. 50 mld zł, zakładającego m.in. redukcję emisji dwutlenku węgla, dwutlenku siarki, tlenków azotu oraz pyłów, tym samym w istotny sposób ograniczającego wpływ przedsiębiorstwa na środowisko. W latach 2014-2020 na budowę nowych i modernizację istniejących aktywów wytwórczych Grupa PGE planuje wydać ok. 30 mld zł.

Główne parametry techniczne bloku:

- Moc znamionowa netto bloku: 450 MW
- Sprawność znamionowa netto bloku: 43,4 proc.
- Dyspozycyjność bloku:
 - w pierwszym roku okresu gwarancji: 90,9 proc.
 - w drugim roku okresu gwarancji: 92 proc.

Polska Akademia Nauk w Elektrowni Opole

Komisja Energetyki Oddziału Polskiej Akademii Nauk w Katowicach oraz Wydział Inżynierii Produkcji i Logistyki Politechniki Opolskiej zorganizowała 21 listopada 2014 roku w PGE GiEK S.A. Oddział Elektrownia Opole 149 zebranie naukowe Komisji Energetyki.

W zebraniu uczestniczyło około 35 naukowców teoretyków i praktyków. Podczas spotkania Elektrownię Opole i jej znaczenie w Polskiej Grupie Energetycznej zaprezentował Adam Żurek, Dyrektor PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. Oddział Elektrownia Opole. Referat merytoryczny pt. „Budowa bloków energetycznych na parametry nadkrytyczne – założenia techniczne, harmonogram realizacji” wygłosił natomiast Tomasz Pluciński, Główny Specjalista ds. Inwestycji. W zastępstwie profesora Waldemara Skomudka, Dziekana Wydziału Inżynierii Produkcji i Logistyki Politechniki Opolskiej z ciekawym referatem wystąpił także inżynier Henryk Podhajski, były pracownik PSE Operator S.A., który mówił o zasad-

ności „sieciorowej” budowy bloków nadkrytycznych w opolskiej elektrowni.

Zebranie naukowe Komisji Energetyki po dyskusji nad referatami zakończyło się zwiedzaniem elektrowni ze szczególnym uwzględnieniem placu budowy bloków nr 5 i 6.

Kamień węgielny upamiętniający budowę bloków nr 5 i 6 w Elektrowni Opolu wmurowany

Największa inwestycja infrastrukturalna w Polsce po 1989 roku, czyli budowa dwóch bloków energetycznych o łącznej mocy 1800 MW za 11,6 mld zł w Brzeziu pod Opolem, nabiera rozpędu.

W 2019 roku tamtejsza elektrownia będzie jedną z najnowocześniejszych siłowni węglowych na świecie. 3 listopada, dziewięć miesięcy po rozpoczęciu budowy, w jej fundamenty został wmurowany kamień węgielny.

– *Nowe bloki konwencjonalne to wysokosprawne technologie, racjonalny kompromis pomiędzy ochroną środowiska, bezpieczeństwem energetycznym kraju i konkurencyjnością gospodarki narodowej. Budowa nabiera szczególnego wymiaru w kontekście ostatnich sukcesów negocjacyjnych Polski w zakresie polityki klimatycznej UE do 2030 roku* – powiedział podczas uroczystości Jacek Kaczorowski, prezes zarządu PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. – *Rozbudowa elektrowni wygeneruje efekty synergii w wielu obszarach jej funkcjonowania. To szansa na wykorzystanie wszelkich istniejących rezerw w Oddziale i Spółce. Efekt skali przyczyni się do podniesienia konkurencyjności naszego głównego produktu, jakim jest ener-*

gia elektryczna. Nowe bloki to także potencjał lokalnego źródła ciepła o ogromnej mocy i wysokiej pewności dostaw w długoterminowej perspektywie sięgającej lat 50 obecnego wieku – dodał.

Akt erekcyjny został podpisany przez przedstawicieli inwestora, konsorcjum wykonawczego oraz władz państwowych.

Na uroczystości obecna była Ewa Kopacz, Prezes Rady Ministrów RP. W uroczystości wmurowania kamienia węgielnego wzięli także udział parlamentarzyści z regionu, władze samorządowe, przedstawiciele sektora energetycznego, uczelni i urzędów współpracujących z elektrownią, przedstawiciele organizacji związkowych i społecznych, a także media.

Dwa realizowane bloki – każdy o mocy brutto 900 MW – opalane będą węglem kamiennym. Rocznie zużyją ok. 4 mln ton węgla pochodzącego z Górnego Śląska. Zastosowanie najnowszych technologii pozwoli na uzyskanie sprawności netto w produkcji energii elektrycznej o ok. 25 proc. wyższej od obecnie stosowanych w polskiej energetyce oraz umożliwi znaczące ogranicze-

nie oddziaływania elektrowni na środowisko, w tym redukcję emisji dwutlenku węgla o ok. 25 proc. na jednostkę wyprodukowanej energii. Nowe bloki 5 i 6 w Elektrowni Opolu w istotny sposób przyczynią się do realizacji najnowszych celów unijnej

polityki energetyczno-klimatycznej, ponieważ będą zastępować jednostki wycofywane w innych elektrowniach, wybudowane w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych XX w.

Projekt o wartości ponad 11,6 mld zł brutto realizuje konsorcjum: Rafako, Polimex-Mostostal i Mostostal Warszawa przy współudziale Alstom Power, będącym generalnym projektantem, dostawcą kluczowych urządzeń oraz pełnomocnikiem konsorcjum.

Zgodnie z harmonogramem blok nr 5 ma zostać przekazany do eksploatacji w lipcu 2018 r., a blok nr 6 w lutym 2019 r. Nowe bloki produkować będą do 12,5 TWh energii elektrycznej rocznie, co pozwoli na zaspokojenie potrzeb ponad 4 mln gospodarstw domowych. Obecnie konsorcjum wykonało blisko 10 proc. prac i z powodzeniem realizuje zaplanowane „kamienie milowe”, czyli kolejne kluczowe etapy inwestycji.

Inwestycja w znaczący sposób przyczyni się do rozwoju regionu. W trakcie realizacji projektu, kontrakty na dostawę surowców i materiałów otrzyma 350 firm, prace wykonywać będzie około 200 przedsiębiorstw budowlanych, a zatrudnienie na placu budowy w szczytowym momencie sięgnie 4 tys. osób. Budowa realizowana będzie w formule EPC (engineering, procurement, construction), czyli obejmuje projektowanie, dostawę i budowę bloków energetycznych „pod klucz”.

Opolska inwestycja jest największym projektem infrastrukturalnym realizowanym po 1989 roku. Ilość wykorzystanych do budowy konstrukcji stalowych jest zbliżona do budowy nowojorskiego Empire State Building (65 tys. ton), a betonu wystarczyłoby do postawienia drugiego Pentagonu (250 tys. ton). Długość kabli wynosi natomiast tyle, ile trasa z Warszawy do Lizbony (3 tys. km).

Oddział Elektrociepłownia Rzeszów z większą mocą

W PGE GiEK S.A. Oddział Elektrociepłownia Rzeszów 24 października dokonano uroczystego przekazania do użytkowania nowego bloku kogeneracyjnego wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w oparciu o silniki spalinowe tłokowe (BGS).

- Jest to pierwszy tego typu obiekt energetyczny w Grupie Kapitałowej PGE i największy obecnie blok silnikowy na gaz w Polsce – podkreślił Jacek Kaczorowski, Prezes Zarządu PGE GiEK S.A. podczas przemówienia otwierającego uroczystość.
- Uruchomienie nowego bloku BGS zbiega się w czasie z rozpoczęciem okresu grzewczego. Cieszę się, że zapotrzebowanie na ciepło przewyższające obecnie możliwości wytwórcze bloku gazowo-parowego, które dotychczas zabezpieczane było przez wodne kotły węglowe, zostanie teraz pokryte ekologiczną produkcją z BGS.

Całkowita moc elektryczna bloku na poziomie ok. 29 MWe odpowiada potrzebom energetycznym prawobrzeżnej części miasta Rzeszowa. Z kolei moc cieplna na poziomie ok. 27 MWt umożliwi ograniczenie pracy kotłów węglowych zimą i całkowite ich zastąpienie latem, co spowoduje ograniczenie emisji dwutlenku węgla i dwutlenku siarki do atmosfery.

Blok składa się z czterech silników spalinowych tłokowych firmy Rolls-Royce, napędzających generatory elektryczne produkcji ABB.

Inwestycja w formule „pod klucz” została zrealizowana przez firmę INTROL SA z Katowic za kwotę 87,4 mln zł netto, natomiast cała wartość projektu zamknęła się kwotą 110 mln zł brutto. Budowa obiektu, zgodnie z założonym harmonogramem, trwała 15 miesięcy. Dodatkowym czynnikiem sprzyjającym była wyjątkowo łagodna zima, która umożliwiła prowadzenie prac budowlanych praktycznie nieprzerwanie.

- Z uwagi na wysokosprawne wytwarzanie energii elektrycznej i ciepła w BGS, projekt uzyskał dofinansowanie w wysokości 30 mln zł ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Dodatkowo ponad 10 mln zł pozyskano z umorzenia spłaty części pożyczki z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, jaka została udzielona na realizację poprzedniej, znaczącej dla Oddziału inwestycji tj. bloku gazowo – parowego oddanego do użytkowania w 2003 roku – wyjaśnił Grzegorz Gilewicz, Dyrektor Oddziału Elektrociepłownia Rzeszów.

W uroczystości oprócz zarządu PGE GiEK S.A., a także przedstawicieli generalnego realizatora inwestycji, udział wzięli: Sekretarz Stanu w Ministerstwie Skarbu Państwa Zdzisław Gawlik, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury i Rozwoju Zbigniew Rynasiewicz, parlamentarzyści z regionu, przedstawiciele Kościoła, władze samorządowe oraz media.

Symbolicznego przecięcia wstęgi przy wejściu do nowego obiektu dokonali: Sekretarz Stanu w Ministerstwie Skarbu Państwa Zdzisław Gawlik, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury i Rozwoju Zbigniew Rynasiewicz, posłanka Krystyna Skowrońska, poseł Jan Bury, Prezes Zarządu PGE GiEK S.A. Jacek Kaczorowski, Wiceprezes Zarządu PGE GiEK S.A. Tadeusz Witos, Dyrektor PGE GiEK S.A. Oddział Elektrociepłownia Rzeszów Grzegorz Gilewicz, Prezes Zarządu Introl S.A. Piotr Jeziorowski.

POLTEGOR-INSTYTUT

Konkursy innowacji 2014

„POLTEGOR-INSTYTUT” uczestniczył w roku 2014 w konkursach innowacji w Paryżu, Pittsburghu i Brukseli za zgłoszony do konkursów wynalazek pt. *„Wulkanizacyjny ścisk śrubowy z kontrolowanym naciskiem 35 kN typu SNM – 900 i 1100”*

- jury na targach w Paryżu wyróżniło ten wynalazek Medalem **Srebrnym**,
- jury na targach w Pittsburghu wyróżniło ten wynalazek Medalem **Złotym**.

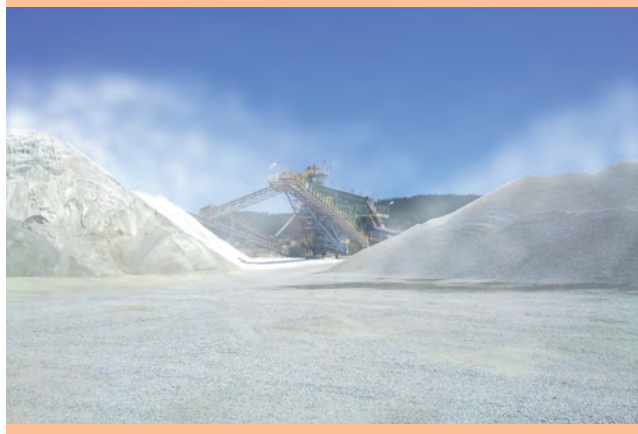
Istota rozwiązania polega na tym, że do kontroli wielkości siły nacisku zastosowano sprzęgło przeciążeniowe z możliwością regulacji wielkości momentu przeciążenia, a przez to siły nacisku. Mechanizm śrubowy pozwala na kontrolowanie siły w sposób stały eliminując przez to możliwość uszkodzenia lub zniszczenia konstrukcji dociskowej wskutek wywieranego niekontrolowanego nacisku.

Za zgłoszony do konkursu wynalazek pt. *„Sposób ograniczenia pylenia pryzm, hałd czy zwałowisk odkrywkowych zakładów górniczych i przerobczych”*

- jury na targach w Brukseli wyróżniło ten wynalazek Medalem **Złotym**.

Przedmiotem wynalazku jest sposób ograniczenia pylenia pryzm, hałd czy zwałowisk odkrywkowych zakładów górniczych i przerobczych poprzez zastosowanie fitomat. Stosowany jest on zarówno do długotrwałego, jaki i krótkookresowego zmniejszenia pylenia pryzm, hałd czy zwałowisk bądź krótkookresowego zabezpieczenia przed zanieczyszczeniem pyłem bądź cząstkami organicznymi składowanych w pryzmach produktów sypek.

RAMB

Konstrukcje stalowe najwyższej jakości

Grudzień 2015 roku to ważna rocznica dla Spółki RAMB – 15-lecie istnienia. Początki były skromne, około 100 pracowników i przejęta na bazie restrukturyzowanych działalności w KWB Bełchatów Antykorozyja. Obecnie Spółka jest trzecim pod względem zatrudnienia podmiotem gospodarczym w regionie bełchatowskim, który zatrudnia ponad 1500 pracowników. Na przestrzeni lat przedsiębiorstwo wyspecjalizowało się w robotach towarzyszących branży górnictwa odkrywkowego, a szczególnie w zabezpieczeniach antykorozyjnych, wykonawstwie i montażu konstrukcji stalowych, robotach elektrycznych i inżynierii wodno-ładowej. Ciężkie konstrukcje stalowe, wytwarzane dla górnictwa odkrywkowego i konstrukcje budownictwa ogólnego są podstawowym produktem RAMB-u. W wytwórni o powierzchni ponad 11.000 m² powstają imponujących gabarytów: stacje napędowe, stacje zwrotne i inne elementy osiągające ciężar nawet 600 ton. Na chwilę obecną możliwości wykonawcze wytwórni wynoszą ok. 6 tys. ton rocznie. Warto również dodać, że od chwili powstania w 2000 r. Spółka wykonała zabezpieczenia antykorozyjne ponad 2 mln m² konstrukcji stalowych!

Misją RAMB-u jest realizacja specjalistycznych usług na najwyższym poziomie, dlatego każde działanie podejmowane jest w myśl zasady „ważna jest ilość, ale jeszcze ważniejsza jest jakość”. RAMB to firma z ambicjami, dlatego aby sprostać oczekiwaniom współczesnego rynku w tym roku uzyskała dwa certyfikaty – Certyfikat Zgodności Zakładowej Kontroli Produkcji (EPC) według wymogów normy EN 1090-1 oraz Certyfikat Zakładu Spawalniczego zaświadczonego, że przedsiębiorstwo spełnia normatywne wymagania jakościowe obowiązujące w procesach spawalniczych zgodnie z EN ISO 3834-2. Uzyskane certyfikaty pozwalają nam, czyli producentowi konstrukcji,

oznaczać produkt znakiem CE, potwierdzającym spełnienie wymagań technicznych oraz wprowadzać konstrukcje na rynek Unii Europejskiej.

Droga do sukcesu

W lutym bieżącego roku Zarząd firmy RAMB podjął decyzję o rozpoczęciu procedury wdrożeniowej zintegrowanego systemu wg PN-EN 3834-2 oraz PN-EN 1090 dla wytwórcy stalowych konstrukcji budowlanych. W prace zaangażowany był powołany w tym celu zespół, w składzie: Marta Badek – Kierownik Działu Kontroli Jakości, Marek Matuszczyk – Kierownik Działu Robót Konstrukcyjnych oraz Sławomir Skalik – Główny Spawalniki.

Jak mówi Marta Badek zadanie było podzielone na poszczególne etapy: „W pierwszym

CERTYFIKAT SPAWALNICZY

TÜVRheinland-2.00621.2014.001

zgodnie z normą EN ISO 3834-2, wydanie 8.1

Właściciel: Kierownik Działu Kontroli Jakości

Producent	RAMB Sp. z o.o.
Adres	ul. 1000-2.00621.2014.001
Stwierdzenie techniczne	EN ISO 3834-2:2008-01-01
Klasa Wykonania	EN ISO 3834-2:2008-01-01
Pracownicy	131 - Pracownicy wykonujący prace w zakresie spawalnictwa
Grupa materiałowa	1.3, 1.2
Odpowiedzialność nadzoru	131 - Pracownicy wykonujący prace w zakresie spawalnictwa
Właściciel	131 - Pracownicy wykonujący prace w zakresie spawalnictwa
Podpisano	131 - Pracownicy wykonujący prace w zakresie spawalnictwa
Termin ważności	131 - Pracownicy wykonujący prace w zakresie spawalnictwa
Ważność	131 - Pracownicy wykonujący prace w zakresie spawalnictwa

etapie wdrożono zintegrowany system, polegający na wprowadzeniu procedur i instrukcji, spełniających wy-

tyczne i zalecenia, m.in. opisujące wymagania norm PN-EN ISO 3834-2 oraz PN-EN 1090, wymagania dla materiałów lub komponentów stosowanych do produkcji, wymagania dla wyrobu na poszczególnych etapach produkcji oraz zapisy potwierdzające funkcjonowanie wymagań PN-EN ISO 1090-2 oraz Zakładowej Kontroli Produkcji. W drugim etapie wybrano firmę certyfikującą – TÜV Rheinland Industrie Service GmbH. Ostatnim etapem był audit, którego celem była weryfikacja zarządzania przedsiębiorstwem pod kątem wymogów spawalniczych oraz przeprowadzenie oceny zgodności wyrobu”.

24 czerwca bieżącego roku audit certyfikujący został zakończony sukcesem w zakresie wymienionych norm i pozwolił uzyskać oczekiwane certyfikaty. „Otrzymane certyfikaty EN ISO 3834-2 oraz 1090-1 potwierdzają wysoką jakość naszych wyrobów, pozwalają na utrwalenie pozycji solidnego producenta i zdobycie nowych rynków w krajach Unii Europejskiej, co daje Spółce RAMB możliwość rozwoju” – podsumowuje Prezes Krzysztof Głowacki.

Nowe przepisy

Oznakowanie CE jest prawnym oświadczeniem wytwórców konstrukcji, że ich produkt jest w pełni zgodny z normą EN-1090-1 i spełnia wymagania Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej nr 305/2011 z dnia 9 marca 2011 r. Rozporządzenie określa warunki wprowadzenia do obrotu lub udostępniania na rynku UE wyrobów budowlanych. Zadania, jakie nałożono na wytwórcę konstrukcji stalowych i na jednostkę certyfikującą, określono w normie PN-EN 1090-1, szczegółowe informacje, dotyczące wykonania konstrukcji stalowych określono natomiast w normie PN-EN 1090-2. Norma 1090-1 określa również inny istotny warunek działania Zakładowej Kontroli Produkcji, mianowicie posiadanie zapewnienia jakości w pracach spawalniczych wg normy EN 3834-2, która określa wymagania dotyczące spawania materiałów metalowych.

Związek Pracodawców
**Porozumienie Producentów
Węgla Brunatnego**
z siedzibą w Bogatyni

ul. Górników Turowa 1
59-916 Bogatynia
tel. 75 77 35 262
www.ppwb.org.pl